

แนวทางการดำเนินโครงการ/กิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาการทุจริต และยกระดับดัชนีการรับรู้การทุจริตของประเทศไทย*

Guidelines for Projects/Activities to Resolve Corruption and Raise the Corruption Perceptions Index of Thailand

เสาวณีย์ ทิพอด¹
Saowanee Thip-ut¹

บทคัดย่อ

ในปัจจุบันทุกภาคส่วนได้ให้ความสำคัญ และมีความพยายามในการแก้ไขปัญหาการทุจริตประพัตติมิชอบอย่างกว้างขวาง โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตได้ร่วมมือกันกำหนดกลไกในการขับเคลื่อนการป้องกันและปราบปรามการทุจริตให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ด้วยการกำหนดแผนยุทธศาสตร์ตั้งแต่ระดับชาติไปจนถึงแผนการปฏิบัติการในการนำไปสู่การปฏิบัติตามแผนยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ 3 (พ.ศ. 2560 - 2564) ที่มุ่งเน้นให้มีการบูรณาการความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการสร้างวัฒนธรรมการต่อต้านการทุจริตทุกรูปแบบอย่างเข้มแข็งทั้งสังคมไทย เพื่อให้เป็นประเทศที่มีมาตรฐานความโปร่งใสเทียบเท่าระดับสากล

โดยเป้าหมายของยุทธศาสตร์ คือ ประเทศไทยมีค่าดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI) สูงกว่าร้อยละ 50 สำนักงาน ป.ป.ช. ได้จัดทำโครงการภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ 1 - 6 ของยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ 3 (พ.ศ. 2560 - 2564) เรียกว่า “ชุดโครงการสหยุทธ์” ที่หน่วยงานรัฐสามารถเลือกดำเนินการและจัดทำค่าของงบประมาณเพื่อดำเนินโครงการกิจกรรม ซึ่งสำนักงาน ป.ป.ช. ได้ทำการประเมินความสำเร็จของการดำเนินโครงการ/กิจกรรมภายใต้ยุทธศาสตร์ดังกล่าว โดยอาศัยแนวคิดตัวแบบซิโม่เดล (CIPP Model) ประเมินในปีงบประมาณ 2561 - 2562 ซึ่งในปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 มีระดับความสำเร็จในการดำเนินโครงการเฉลี่ยอยู่ที่ 3.86 คะแนน (จากคะแนนเต็ม 5 คะแนน) ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 มีระดับความสำเร็จในการดำเนินโครงการเฉลี่ยอยู่ที่ 3.16 คะแนน ซึ่งได้คะแนนผลการประเมินลดลง ประกอบกับผลจากการประเมินดัชนีการรับรู้การทุจริตในปี 2562 ประเทศไทยได้ 36

* บทความนี้สรุปและพัฒนาจากส่วนหนึ่งของรายงานโครงการประเมินผลสำเร็จของโครงการ/กิจกรรมภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ 6 “ยกระดับคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI) ของประเทศไทย” ของยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ 3 (พ.ศ. 2560 - 2564) สำนักวิจัยและบริการวิชาการด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริต สำนักงาน ป.ป.ช.

¹ นักวิจัยสังคมศาสตร์ชำนาญการ สำนักวิจัยและบริการวิชาการด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริต สำนักงาน ป.ป.ช., อีเมล: saowanee.nim@hotmail.com

¹ Social Science Researcher Professional Level, Bureau of Anti-Corruption Research and Academic Services, Office, E-mail: saowanee.nim@hotmail.com

คะแนน เท่ากับปี 2561 แต่อันดับความโปร่งใสลดลง 2 อันดับ เป็น อันดับที่ 101 ดังนั้น หากต้องการมุ่งดำเนินโครงการเพื่อเพิ่มคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้อง มุ่งเน้นให้มีการดำเนินโครงการและกิจกรรมให้สอดคล้องกับแหล่งข้อมูลที่ใช้ประกอบในการคำนวณ ค่าดัชนีการรับรู้การทุจริตที่ยังเน้นให้มีการบูรณาการความร่วมมือจากทุกภาคส่วน

คำสำคัญ: การทุจริต ดัชนีการรับรู้การทุจริต

Abstract

Nowadays every sector has focused on and made extensive efforts to solve corruption and misconduct. Agencies involved in the prevention and suppression of corruption have cooperated to formulate mechanisms for driving the prevention and suppression in the same direction. The mechanisms establish a strategic plan from the national level to the action plan to lead the implementation of the National Anti-Corruption Strategy Phase 3 (2017-2021) that focuses on building integrated cooperation from all sectors to create a strong anti-corruption culture in all forms of Thai society. This is to drive Thailand to have transparency standards which are equivalent to International Standards.

A goal of the strategy is to raise Thailand's Corruption Perceptions Index (CPI) to be higher than 50%. In this regard, the Office of the National Anti-Corruption Commission (NACC) has developed a project, under strategy 1-6 of the National Anti-Corruption Strategy Phase 3 (2017-2021), called the "Multi-strategy Project Series", which government agencies can choose to implement and prepare budget requests to carry out related anti-corruption project/activities of their choices. The NACC shall evaluate the success of the implementation of projects/activities under the said strategy based on the concept of the context, input, process, and product (CIPP) evaluation model (CIPP Model) for the 2018-2019 round of assessment. The average project success level in the fiscal year 2018 was 3.86 points (out of 5 full points) and decrease to 3.16 points in the fiscal year 2019. In addition, Thailand's score in Transparency International's 2019 Corruption Perceptions Index stands at 36 out of 100 for the second time, but its ranking has dropped from 99 to 101 (down 2). Therefore, should Corruption Perceptions Index of Thailand be demanded to increase, it is necessary to emphasize the implementation of awareness-raising projects and activities in accordance with the data sources used to calculate the index and focusing on the integration of cooperation from all sectors.

Keywords: Corruption, Corruption Perceptions Index (CPI)

1. บทนำ

ปัญหาการทุจริตถือได้ว่าเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ซึ่งปัจจุบันปัญหาการทุจริตเป็นปัญหาที่มีความสำคัญที่สุดปัญหาหนึ่งของหลายประเทศ ที่ไม่มีทีท่าจะหมดไป แต่กลับทวีความรุนแรงและซับซ้อนมากขึ้นเรื่อย ๆ แม้ว่าหลายประเทศได้ก้าวเข้าสู่ความทันสมัย มีระบบบริหารราชการสมัยใหม่ มีการรณรงค์จากหน่วยงานของรัฐ หรือองค์กรอิสระต่าง ๆ อาทิ องค์กรสหประชาชาติ ธนาคารโลก ภาครธุรกิจเอกชน และประชาชน ที่ต่างเห็นพ้องตรงกันว่า การทุจริตเป็นกับดักตัวหนึ่ง que การพัฒนาประเทศไม่สามารถบรรลุเป้าหมายได้ตามความเป็นจริง เนื่องจากมีหลายปัจจัยต่างที่เอื้อต่อการทุจริต ซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบในการบั่นทอนความเจริญเติบโตของทุกประเทศทั่วโลก ด้วยเหตุนี้ ปัญหาการทุจริตจึงถูกยกเป็นปัญหาสำคัญระดับโลก อย่างจริงจัง ทำให้เกิดการจัดตั้งองค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International: TI) ในประเทศเยอรมนี ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากธนาคารโลก (World Bank) รัฐบาลประเทศต่าง ๆ และองค์กรข้ามชาติบางองค์กร โดยองค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ เป็นองค์กรที่ไม่มุ่งหวังผลกำไรและเป็นองค์กรภาคประชาสังคมระดับโลก มีวัตถุประสงค์หลักในการก่อตั้ง เพื่อผลักดันการทุจริตเป็นวาระของโลก แสดงบทบาทสำคัญในการจัดทำอนุสัญญาการต่อต้านการทุจริตและยกระดับมาตรฐานความแข็งแกร่งภาครัฐ พร้อมทั้งจัดทำดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index: CPI) เพื่อเป็นตัวชี้วัดแสดงระดับการทุจริตในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกเป็นประจำทุกปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 เป็นต้นมา ทั้งนี้ การจัดอันดับการทุจริตเป็นวิธีการกระตุ้นให้ผู้คนทั่วโลกหันมาสนใจปัญหาการทุจริตว่าเป็นปัญหาร่วมกันของคนทั้งโลก ไม่ใช่เป็นปัญหาของประเทศกำลังพัฒนาหรือเป็นปัญหาของประเทศใดประเทศหนึ่งเท่านั้น

ในขณะเดียวกันประเทศไทยก็ได้มีความตื่นตัวต่อการแก้ไขปัญหาการทุจริตเป็นอย่างมาก โดยทุกภาคส่วนได้ให้ความสำคัญ และมีความพยายามในการแก้ไขปัญหาการทุจริต ประพฤติมิชอบอย่างกว้างขวาง โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตได้ร่วมมือกันในการกำหนดกลไกการขับเคลื่อนการป้องกันและปราบปรามการทุจริตให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ด้วยการกำหนดแผนยุทธศาสตร์ตั้งแต่ระดับชาติไปจนถึงแผนการปฏิบัติการ สำนักงาน ป.ป.ช. ในฐานะเป็นองค์กรหลักในการต่อต้านการทุจริต ได้จัดทำยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ 3 (พ.ศ. 2560 - 2564) ที่มุ่งเน้นให้มีการบูรณาการความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการสร้างวัฒนธรรมการต่อต้านการทุจริตทุกรูปแบบอย่างเข้มแข็งทั้งสังคมไทย เพื่อให้เป็นประเทศที่มีมาตรฐานความโปร่งใสเทียบเท่าระดับสากล โดยให้ทุกภาคส่วนในสังคมได้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาและนำกลไกตามยุทธศาสตร์ฯ ไปจัดทำเป็นแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ในส่วนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องนำแผนงานไปกำหนดเป็นแผนปฏิบัติราชการ 4 ปี และแผนปฏิบัติราชการประจำปี เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ตัวชี้วัดระดับยุทธศาสตร์ และการเชื่อมโยงสู่เป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ “ประเทศไทยมีค่าดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI) สูงกว่าร้อยละ 50”

การดำเนินโครงการ/กิจกรรมถือได้ว่าเป็นกลไกในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ให้มีความเข้มแข็งทั้งในส่วนของการสร้างสังคมที่ไม่ทนต่อการทุจริต การยกระดับเจตจำนงทางการเมืองในการต่อต้านการทุจริต การเท่าทันและสกัดกั้นการทุจริตเชิงนโยบาย การป้องกันการทุจริตเชิงรุก การพัฒนากลไกและกระบวนการปราบปรามการทุจริตให้มีประสิทธิภาพ และนำไปสู่การยกระดับคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริตในท้ายที่สุด สำนักงาน ป.ป.ช. โดยสำนักวิจัยและบริการวิชาการด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ได้รับมอบหมายให้เป็นหน่วยงานหลักในการประเมินผลสำเร็จของโครงการ/กิจกรรมภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ 3 (พ.ศ. 2560 - 2564) ในมิติประสิทธิภาพและประสิทธิผลของโครงการ/กิจกรรม นำผลมาจัดทำข้อเสนอแนะในการดำเนินโครงการ/กิจกรรมที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ 3 (พ.ศ. 2560 - 2564) และเป็นแนวทางการดำเนินโครงการในการขับเคลื่อน เพื่อแก้ไขปัญหาการทุจริตและยกระดับดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI) ของประเทศไทย

2. ดัชนีชี้วัดการทุจริต

2.1 ดัชนีการรับรู้การทุจริตของประเทศไทย

ดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index: CPI) เป็นดัชนีที่สะท้อนภาพลักษณ์การทุจริตของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก มีค่าคะแนนอยู่ระหว่าง 0 - 100 หากประเทศใดมีค่าคะแนน CPI น้อยหรือเข้าใกล้ 0 แสดงว่าประเทศนั้นมีภาพลักษณ์ด้านความโปร่งใสได้น้อยที่สุด มีการทุจริตมาก และหากประเทศใดมีค่าคะแนน CPI ที่สูงหรือเข้าใกล้ 100 คะแนน แสดงให้เห็นถึงการมีภาพลักษณ์ด้านความโปร่งใสของประเทศที่ดี และสร้างความเชื่อมั่นให้กับนักลงทุนจากต่างประเทศอีกด้วย หรือมีการทุจริตน้อย การจัดทำดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI) ถูกพัฒนาขึ้นตั้งแต่ปี 2538 โดยองค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International: TI) องค์กรระหว่างประเทศที่ก่อตั้งขึ้นเพื่อรณรงค์การแก้ไขปัญหาการทุจริต สำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ที่ประเทศเยอรมนี มีเครือข่าย 180 ประเทศทั่วโลก สำหรับการพัฒนา หรือจัดทำดัชนีการรับรู้การทุจริตเกิดจากการนำตัวบ่งชี้ที่เกิดจากการรวมตัวแปรหลาย ๆ ตัวเข้าด้วยกัน โดยได้มีการรวบรวมข้อมูลด้านการทุจริตจากฐานข้อมูลที่เป็นการจัดอันดับหรือดัชนีชี้วัดจากหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญด้านการวิเคราะห์เกี่ยวกับธรรมาภิบาลและเศรษฐกิจของโลก รวม 13 แหล่งข้อมูล กรณีการคำนวณค่าดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI) ของประเทศไทย องค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (TI) ได้ใช้ข้อมูล 9 แหล่ง ที่มีความน่าเชื่อถือมาเป็นข้อมูลประกอบการพัฒนาดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI) ของประเทศไทย โดยขอบเขตเนื้อหาหรือข้อคำถามที่นำมาใช้ในการประเมินในแต่ละแหล่งข้อมูลนั้น องค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ ได้นำข้อมูลที่เป็นตัวบ่งชี้ถึงความโปร่งใสและการทุจริตจากแหล่งข้อมูล 9 แหล่ง ซึ่งในแต่ละแหล่งข้อมูลมีวัตถุประสงค์ของการเก็บรวบรวมข้อมูล วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลมีความยากง่ายแตกต่างกัน อีกทั้งกลุ่มเป้าหมาย และจำนวนข้อคำถามไม่เท่ากัน บางแหล่งข้อมูลมีระดับคะแนน 5 คะแนน บางแหล่งมีคะแนน 10 คะแนน ดังนั้น TI จึงได้ทำการคัดเลือกบางข้อคำถามในแต่ละแหล่งที่เกี่ยวข้องกับความโปร่งใส หลักนิติธรรม และปัจจัยเกี่ยวกับการทุจริตมาประกอบการคำนวณดัชนีการรับรู้การทุจริต ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตารางที่ 1 สรุปแหล่งข้อมูล/ตัวชี้วัดที่ใช้ประกอบในการคำนวณค่าดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI)

แหล่งข้อมูล/องค์กร	กลุ่มเป้าหมาย	ประเด็นข้อคำถาม/ตัวบ่งชี้ในการนำข้อมูลมาคำนวณค่า CPI	
		ประเด็นข้อคำถามที่นำมาใช้คำนวณ	ตัวชี้บ่งชี้/ตัวชี้วัด
1. Bertelsmann Foundation Transformation Index (BTI)	ผู้เชี่ยวชาญประเมิน	ใช้ข้อคำถามเกี่ยวกับขอบเขตการพิจารณาถึงโทษเจ้าหน้าที่รัฐ ผู้ที่ใช้ตำแหน่งหน้าที่ในการแสวงหาประโยชน์ในทางมิชอบ ในประเทศของท่านจัดอยู่ในระดับใดและขอบเขตการจำกัดวงของการทุจริตของรัฐบาลประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด	เป็นตัวชี้วัดที่แสดงให้เห็นถึงการใช้ตำแหน่งหน้าที่เพื่อประโยชน์มิชอบและประสิทธิภาพการลงโทษและการบังคับใช้กฎหมาย
2. IMD World Competitiveness Year Book	ผู้บริหารระดับสูงในภาคธุรกิจ	ข้อคำถามที่เกี่ยวกับประสิทธิภาพของภาครัฐในด้านการทุจริต จริยธรรมและความรับผิดชอบต่อสังคมในด้านความโปร่งใส ระบบการปกครองการตัดสินบนและการทุจริตและหลักนิติธรรม เช่น กฎหมายและการกำกับของรัฐเอื้อให้เกิดการแข่งขันของบรรษัทเอกชน การปรับใช้นโยบายภาครัฐส่งผลให้เกิดผลกับเศรษฐกิจของประเทศในระดับสูง รัฐบาลตัดสินใจในการดำเนินการต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ความโปร่งใสของนโยบายรัฐบาลเป็นที่น่าพอใจ ระบบราชการไม่ได้เป็นอุปสรรคในการประกอบธุรกิจและการตัดสินบนและการทุจริต	ตัวชี้วัดที่แสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพของภาครัฐในด้านการทุจริต จริยธรรม และความรับผิดชอบต่อสังคม และการให้สินบนยังคงมีอยู่หรือไม่

ตารางที่ 1 (ต่อ) สรุปแหล่งข้อมูล/ตัวชี้วัดที่ใช้ประกอบในการคำนวณค่าดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI)

แหล่งข้อมูล/องค์กร	กลุ่มเป้าหมาย	ประเด็นข้อคำถาม/ตัวบ่งชี้ในการนำข้อมูลมาคำนวณค่า CPI	
		ประเด็นข้อคำถามที่นำมาใช้คำนวณ	ตัวชี้บ่งชี้/ตัวชี้วัด
3. World Justice Project Rule of Law Index	กลุ่มเป้าหมายผู้เชี่ยวชาญประชาชนในประเทศ	ข้อคำถามที่เกี่ยวข้องกับการทุจริตและการใช้ตำแหน่งหน้าที่เพื่อเอื้อประโยชน์ส่วนตนของเจ้าหน้าที่ของรัฐใน 4 กลุ่ม คือ ระบบบริหารเจ้าหน้าที่รัฐในระบบยุติธรรมตำรวจและทหารและสภานิติบัญญัติ	เป็นตัวชี้วัดที่แสดงให้เห็นถึงการใช้อำนาจอรัฐในการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตนของข้าราชการใน 4 กลุ่ม คือระบบบริหารเจ้าหน้าที่รัฐในระบบยุติธรรมตำรวจทหาร และสภานิติบัญญัติ
4. Political and Economic Risk Consultancy (PERC)	- นักธุรกิจ - นักวิชาการ	ใช้ข้อคำถามที่เกี่ยวข้องกับ (1) ท่านจะให้คะแนนปัญหาการทุจริตในประเทศที่ท่านกำลังทำงานอยู่เท่าไร (2) ปัญหาการทุจริตในประเทศของท่านลดลงหรือเพิ่มมากขึ้นเมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา (3) การทุจริตในแง่มุมใดหรือในเรื่องใดที่ท่านเห็นว่ามีสำคัญต่อประเทศของท่านมากที่สุด	เป็นตัวชี้วัดที่แสดงให้เห็นระดับการรับรู้ของนักธุรกิจเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตในประเทศนั้น
5. Global Insight Country Risk Ratings (GI)	- ผู้เชี่ยวชาญ - ผู้ทำสัญญากับภาครัฐ - นักลงทุน/นักธุรกิจ - ผู้รับงานอิสระ - เครือข่าย - นักข่าว	ข้อคำถามที่เกี่ยวข้องกับการทุจริตในการประกอบการธุรกิจเน้นทางระบบเศรษฐกิจและการเมืองในระดับมหภาคเป็นหลัก โดยคำถามจะเกี่ยวข้องกับผู้ประเมินการตัดสินใจหรือการทุจริตเพื่อให้ได้สิทธิพิเศษต่าง ๆ ทางธุรกิจดังนี้ (1) ปัญหาการทุจริตที่ส่งผลต่อการดำเนินกิจกรรมของภาคธุรกิจและเน้นการวิเคราะห์เกี่ยวกับการขับเคลื่อนด้านการเมืองและเศรษฐกิจ ต่อปัญหาดังกล่าว	เป็นตัวชี้วัดที่แสดงให้เห็นถึงระดับความเสี่ยงในการบริหารในการทุจริตการแทรกแซงของเจ้าหน้าที่รัฐ ในการดำเนินธุรกิจ การให้สินบนและสิ่งตอบแทนในการทำสัญญาและขอใบอนุญาต

ตารางที่ 1 (ต่อ) สรุปแหล่งข้อมูล/ตัวชี้วัดที่ใช้ประกอบในการคำนวณค่าดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI)

แหล่งข้อมูล/องค์กร	กลุ่มเป้าหมาย	ประเด็นข้อคำถาม/ตัวบ่งชี้ในการนำข้อมูลมาคำนวณค่า CPI	
		ประเด็นข้อคำถามที่นำมาใช้คำนวณ	ตัวชี้บ่งชี้/ตัวชี้วัด
		(2) ความกังวลเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตที่ส่งต่อการขอใบอนุญาตทางธุรกิจและนโยบายที่เอื้อประโยชน์และการตัดสินใจวางแผนต่อการดำเนินธุรกิจ	
6. Economist Intelligence Unit Country Risk Ratings (EIU)	ผู้เชี่ยวชาญ	ข้อคำถามเกี่ยวกับ (1) มีกระบวนการขั้นตอนและความรับผิดชอบที่โปร่งใสในการบริหารจัดการและการใช้จ่ายงบประมาณหรือไม่ (2) มีการนำเงินงบประมาณไปดำเนินการเพื่อผลประโยชน์ส่วนตนบุคคลหรือพรรคการเมืองหรือไม่ (3) มีการใช้จ่ายเงินงบประมาณโดยขาดความรับผิดชอบหรือไม่ (4) มีการใช้ทรัพยากรของราชการหรือส่วนรวมอย่างไม่ถูกต้องหรือไม่ (5) มีการแต่งตั้งข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่โดยตรงจากรัฐบาลหรือไม่ (6) มีหน่วยงานอิสระในการตรวจสอบการบริหารจัดการงบประมาณการเงินของหน่วยงานหรือไม่ (7) มีหน่วยงานอิสระด้านยุติธรรมที่มีอำนาจในการตรวจสอบได้ส่วนรัฐมนตรี ผู้บริหาร หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐเรื่องการใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบหรือไม่ (8) มีค่าธรรมเนียมการให้สินบนเพื่อการได้มาซึ่งสัญญาสัมปทานจากหน่วยงานของรัฐหรือไม่	เป็นตัวชี้วัดที่แสดงให้เห็นถึงระดับความเสี่ยงในการบริหารในการทุจริต การแทรกแซงของเจ้าหน้าที่รัฐในการดำเนินธุรกิจการให้สินบนและสิ่งตอบแทนในการทำสัญญาและขอใบอนุญาต

ตารางที่ 1 (ต่อ) สรุปแหล่งข้อมูล/ตัวชี้วัดที่ใช้ประกอบในการคำนวณค่าดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI)

แหล่งข้อมูล/องค์กร	กลุ่มเป้าหมาย	ประเด็นข้อคำถาม/ตัวบ่งชี้ในการนำข้อมูลมาคำนวณค่า CPI	
		ประเด็นข้อคำถามที่นำมาใช้คำนวณ	ตัวชี้บ่งชี้/ตัวชี้วัด
7. Political Risk Services International Country Risk Guide (ICRG)	ผู้เชี่ยวชาญ	ประเด็นคำถามที่มุ่งประเมินการทุจริตในระบบการเมือง โดยเฉพาะรูปแบบทุจริตที่นักธุรกิจมีประสบการณ์ตรง เช่น การจ่ายเงินพิเศษ การติดสินบนเพื่อให้ได้สิทธิพิเศษให้ได้ใบอนุญาตการส่งออกและนำเข้าสินค้า การกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราที่ต่ำกว่าหรือสูงกว่าในระบบตลาด การประเมินภาษีประจำปี เพื่อชำระในอัตราที่ต่ำลง การได้รับการคุ้มครองจากเจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นพิเศษ หรือให้ได้สินเชื่อต่าง ๆ	แสดงถึงความเสี่ยงในการทุจริตของระบบการเมืองของผู้มีอำนาจหรือตำแหน่งทางการเมืองที่มีการทุจริตโดยใช้ระบบอุปถัมภ์และระบบเครือญาติ
8. World Economic Forum Executive Opinion Survey (WEF)	นักลงทุนในประเทศ	ข้อคำถามเกี่ยวกับ “การทุจริต” 1 ใน 16 ปัจจัย เช่น ในประเทศของคุณเป็นเรื่องปกติเพียงใดที่บริษัททำการจ่ายเงินพิเศษโดยไม่มีการเอกสารอ้างอิงหรือจ่ายสินบนที่เชื่อมโยงในเรื่องการนำเข้า-ส่งออกสาธารณูปโภค การชำระภาษี การทำสัญญาและการออกแบบใบอนุญาตและได้รับการตัดสินใจที่เอื้อประโยชน์จากกระบวนการยุติธรรม	แสดงถึงระดับความรุนแรงของการทุจริตในประเทศนั้นในการจ่ายเงินสินบนในเรื่องการนำเข้า-ส่งออก สาธารณูปโภค การชำระภาษี การทำสัญญาและการออกแบบใบอนุญาตและได้รับการตัดสินใจที่เอื้อประโยชน์จากกระบวนการยุติธรรม
9. Varieties of Democracy Institute (VDEM)	ผู้เชี่ยวชาญ	กำหนดหลักความเป็นประชาธิปไตย 7 ประการ คือ (1) การเลือกตั้ง (2)การมีสิทธิเสรีภาพ (3) การมีส่วนร่วม (4) การปรึกษาหารือ (5) ความเสมอภาค (6) หลักเสียงข้างมาก และ (7) หลักฉันทามติ	แสดงถึงความหลากหลายของประชาธิปไตย

จากการศึกษาข้อคำถามของแหล่งข้อมูลทั้ง 9 แหล่งที่องค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (TI) ใช้ในการประเมินค่าคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI) ของประเทศไทยตามตารางข้างต้น สามารถแบ่งประเภทข้อคำถามออกเป็น 5 กลุ่ม ได้แก่ (1) สถานการณ์ปัญหาการทุจริตและการบังคับใช้กฎหมายเมื่อมีการทุจริตเกิดขึ้น (2) การทุจริตทางการเมือง (3) ความโปร่งใสในกระบวนการการจัดสรรงบประมาณ (4) การใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบในการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตน และ (5) ประสิทธิภาพการจ่ายเงินปันของนักลงทุนให้กับเจ้าหน้าที่รัฐ สำหรับผลคะแนนที่ประเทศไทยถูกประเมินในรอบ 5 ปี (ปี พ.ศ. 2558 - 2562) พบว่า ประเทศไทยได้คะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริตอยู่ระหว่าง 35 - 38 คะแนน โดยในปี พ.ศ. 2562 ประเทศไทยได้คะแนนอยู่ที่ 36 ซึ่งเท่ากับปี พ.ศ. 2561 แต่กลับมีอันดับแย่ลง 2 อันดับ เป็น อันดับ 101 จากประเทศที่ถูกประเมิน 180 ประเทศทั่วโลก เมื่อพิจารณาในประเด็นของแหล่งข้อมูล สามารถสรุปได้ดังนี้

1) ประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายในการควบคุมการทุจริต

การประเมินประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกับปัญหาการทุจริตของภาครัฐจากแหล่งข้อมูล Bertelsmann Foundation Transformation Index ในปี 2562 พบว่า ประเทศไทยได้คะแนนประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกับปัญหาการทุจริตของภาครัฐเท่ากับ 37 คะแนน ซึ่งได้ผลการประเมินเท่ากับปี 2561 นั้นแสดงให้เห็นประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกับปัญหาการทุจริตของภาครัฐ หรือความสำเร็จของภาครัฐในการควบคุมการทุจริตและการมีกลไกเรื่องความซื่อสัตย์สุจริตอยู่ในระบบ ยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

2) การทุจริตทางการเมือง

ในปี พ.ศ. 2562 จากแหล่งข้อมูลทั้ง 9 แหล่ง ประเทศไทยได้คะแนนความหลากหลายทางประชาธิปไตยน้อยที่สุด คือ 21 คะแนน ทั้งนี้ เมื่อวันที่ 29 มกราคม 2562 สำนักงาน ป.ป.ช. ได้ให้เหตุผลที่ได้คะแนนด้านนี้น้อยว่า เนื่องจากในสายตาสื่อมวลชนเห็นว่าประเทศไทยยังขาดความชัดเจนในการเลือกตั้ง มีข้อจำกัดเรื่องสิทธิเสรีภาพบางประการเพื่อความสงบเรียบร้อยของประเทศ มีการถ่วงดุลของฝ่ายบริหาร นิติบัญญัติและกระบวนการยุติธรรมยังไม่ชัดเจน แม้ว่าจะมีการเลือกตั้งใหม่แล้วก็ตาม แต่ในมุมมองของสื่อมวลชนเห็นว่ายังมีสภาพพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ในการเรียกรับผลประโยชน์หรือสินบน หรือการเบียดบังงบประมาณ ทรัพยากรภาครัฐเพื่อประโยชน์ส่วนตนและพวกพ้องยังคงมีอยู่ ประกอบกับการประเมินความเสี่ยงด้านการเมืองของสื่อมวลชน (แหล่งข้อมูล Political Risk Services International Country Risk Guide: ICRG) ในระหว่างปี 2558 - 2562 ประเทศไทยได้คะแนนอยู่ที่ 31 - 32 เท่านั้น โดยในปี 2562 ประเทศไทยได้ 32 คะแนน เท่ากับปี 2561 นั้นแสดงให้เห็นว่าประเทศไทยยังมีความเสี่ยงในการทุจริตของระบบการเมืองจากผู้มีอำนาจหรือนักการเมืองค่อนข้างสูง โดยเฉพาะรูปแบบการทุจริตที่นักธุรกิจมีประสบการณ์ตรง เช่น การจ่ายเงินพิเศษ การติดสินบนเพื่อให้ได้สิทธิพิเศษให้ได้ใบอนุญาตการส่งออกและนำเข้าสินค้า การกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราที่ต่ำกว่าหรือสูงกว่าในระบบตลาดการประเมินภาษีประจำปีเพื่อชำระในอัตราที่ต่ำลง การได้รับการคุ้มครองจากเจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นพิเศษ หรือให้ได้สินเชื่อกันต่าง ๆ โดยส่วนใหญ่การทุจริตที่พบมากที่สุดและมีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นในรูปแบบของการอุปถัมภ์การเกื้อหนุนญาติมิตร การได้รับอภิสิทธิ์ในการสำรวจควิหา การแลกเปลี่ยนต่างตอบแทน การสนับสนุนเงินทางลับแก่พรรคการเมือง ความสัมพันธ์ระหว่างผู้มีอำนาจหรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองกับภาคธุรกิจ

การรับสินบน การอำนวยความสะดวกในการนำเข้า-ส่งออก ระบบอุปถัมภ์และระบบเครือญาติ เป็นต้น

3) ความโปร่งใสในกระบวนการการจัดสรรงบประมาณ

จากค่าคะแนน Economy Intelligence Unit (EIU) ที่องค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ ประเมินได้ 5 ปีซ้อนหลัง (ปี 2558 - 2562) พบว่า ประเทศไทยมีคะแนนอยู่ระหว่าง 37 - 38 คะแนนเท่านั้น โดยในปี 2562 ประเทศไทยได้ระดับความโปร่งใสในการจัดสรรและการใช้จ่ายงบประมาณ การใช้ทรัพยากรของราชการ การมีส่วนร่วมในการแต่งตั้งข้าราชการ และการตรวจสอบได้ในการใช้จ่ายงบประมาณภาครัฐได้คะแนนอยู่ที่ 37 คะแนน ซึ่งเท่ากับปี 2561 แสดงให้เห็นถึงความโปร่งใสและตรวจสอบได้ในการใช้จ่ายงบประมาณภาครัฐยังอยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำอยู่ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการแต่งตั้งข้าราชการระดับสูงที่ไม่เป็นธรรม การใช้จ่ายงบประมาณ ความเป็นอิสระของหน่วยงานตรวจสอบความโปร่งใส ส่งผลให้การใช้อำนาจดังกล่าวมีผลต่อความเชื่อมั่นของต่างประเทศ

4) การใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบในการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตน

จากค่าคะแนน World Justice Project Rule of Law Index (WJP) ที่องค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ ประเมินได้ 5 ปีซ้อนหลัง (ปี 2558 - 2562) พบว่า นักลงทุนต่างชาติมีความเห็นว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐยังมีการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงปี 2558 ประเทศไทยประสบปัญหาการรับสินบนของเจ้าหน้าที่รัฐในระบบบริหารระบบยุติธรรม ตำรวจและทหาร และสถานิติบัญญัติ ได้ผลคะแนน World Justice Project Rule of Law Index (WJP) เพียง 26 คะแนน ลดลงจากปี 2557 (44 คะแนน) แต่อย่างไรก็ตาม หลังจากปี 2558 ประเทศไทยได้คะแนนที่เพิ่มขึ้นตามลำดับ โดยในปี 2561 ได้คะแนน อยู่ที่ 40 คะแนน แม้ว่ารัฐบาล และหน่วยงานรัฐจะให้ความสำคัญกับปัญหาการทุจริตมากขึ้น ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาการทุจริตและได้นำเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติงานเพื่อลดการใช้ดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่รัฐด้วยก็ตาม แต่การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐยังมีการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตนอยู่ จึงทำให้ในปี 2562 คะแนนลดลงเหลือ 38 คะแนน ทั้งนี้ ผู้เชี่ยวชาญและประชาชนตัวอย่าง ยังมองว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐยังคงมีการใช้ทรัพย์สินของทางราชการเพื่อผลประโยชน์ส่วนตน และมีแนวโน้มว่าจะมีการใช้ทรัพย์สินของทางราชการเพื่อประโยชน์ส่วนตนมากขึ้นด้วย

5) ประสิทธิภาพการจ่ายสินบนของนักลงทุน

สำหรับประเด็นที่นักลงทุนมีประสิทธิภาพการจ่ายสินบนให้กับเจ้าหน้าที่รัฐ จากผลการประเมิน ประเทศไทยได้คะแนนเพิ่มขึ้น 3 ตัวชี้วัด กล่าวคือ ในภาพรวมนักธุรกิจในประเทศ นักธุรกิจชาวต่างประเทศที่เข้ามาทำธุรกิจในประเทศไทย นักวิชาการเห็นว่า ประเทศไทยยังมีปัญหาการทุจริตค่อนข้างสูง โดยได้คะแนนจาก Political and Economic Risk Consultancy (PERC) ในปี 2562 อยู่ที่ 38 คะแนน เพิ่มขึ้นจากปี 2561 1 คะแนน และผู้บริหารในภาคธุรกิจมีระดับการรับรู้เกี่ยวกับประสิทธิภาพของภาครัฐในด้านการทุจริต จริยธรรม และความรับผิดชอบต่อสังคม ได้แก่ ด้านความโปร่งใส ระบบการปกครอง การตัดสินใจและการทุจริต และหลักนิติธรรม ได้คะแนนแหล่งข้อมูล IMD World Competitiveness Yearbook 45 คะแนน

เพิ่มขึ้นจากปี 2561 4 คะแนน เมื่อพิจารณาระดับความรุนแรงของการทุจริตในประเทศเกี่ยวกับการจ่ายเงินสินบนในกระบวนการต่าง ๆ ปี 2562 ประเทศไทยได้คะแนนความโปร่งใส 43 คะแนน เพิ่มขึ้นจากปี 2561 1 คะแนน โดยนักธุรกิจยังมองว่าปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการทำธุรกิจ มี 5 ด้านด้วยกัน ได้แก่ การทุจริต ความไม่มั่นคงของรัฐบาล ความไม่แน่นอนด้านนโยบายระบบราชการที่ไม่มีประสิทธิภาพ โครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภค โดยประเด็นที่มีการจ่ายสินบน เช่น การนำสินค้าเข้าหรือส่งออก การทำสัญญาและออกใบอนุญาตการจ่ายโอนเงินงบประมาณของรัฐไปสู่นิติบุคคล/กลุ่มบุคคล/บุคคล แต่อย่างไรก็ตาม ค่าคะแนน Global Insight Country Risk Ratings (GI) ประเทศไทยยังมีคะแนนระดับความเสี่ยงในการบริหาร การแทรกแซงของเจ้าหน้าที่รัฐในการดำเนินธุรกิจ การให้สินบนและสิ่งตอบแทนในการทำสัญญาและขอใบอนุญาต ในปี 2562 ได้คะแนน 35 คะแนน เท่ากับปี 2561 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าประเทศไทยมีระดับความเสี่ยงจากการบริหารที่ก่อให้เกิดการทุจริตอยู่ในเกณฑ์ที่สูงพอสมควร เนื่องจากการดำเนินงานของภาคธุรกิจยังประสบปัญหาเกี่ยวกับการถูกแทรกแซงจากเจ้าหน้าที่รัฐในการดำเนินธุรกิจ การให้สินบนและสิ่งตอบแทน

ตารางที่ 2 คะแนนตัวชี้วัดที่ใช้ประกอบในการคำนวณค่าดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI) จำแนกตามแหล่งข้อมูล 9 แหล่ง ปี พ.ศ. 2558 - 2562

ประเด็น/ตัวชี้วัด	2558	2559	2560	2561	2562
1. ประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายในการควบคุมการทุจริต					
1.1 Bertelsmann Foundation Transformation Index (BTI)	40	40	37	37	37
2. การทุจริตทางการเมือง					
2.1 Political Risk Services International Country RiskGuide (ICRG)	31	32	32	32	32
2.2 Varieties of Democracy Institute (VDEM)	-	24	23	21	20
3. ความโปร่งใสในกระบวนการการจัดสรรงบประมาณ					
3.1 Economist Intelligence Unit Country Risk Ratings	38	37	37	37	37
4. การใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบในการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัว					
4.1 World Justice Project Rule of Law Index	26	37	40	40	38
5. ประสิทธิภาพการจ่ายสินบนของนักลงทุนให้กับเจ้าหน้าที่รัฐ					
5.1 Political and Economic Risk Consultancy (PERC)	42	38	41	37	38
5.2 IMD World Competitiveness Year Book	38	44	43	41	45
5.3 Global Insight Country Risk Ratings (GI)	42	22	35	35	35
5.4 World Economic Forum Executive Opinion Survey (WEF)	43	37	42	42	43
ดัชนีการรับรู้การทุจริตของประเทศไทย	38	35	37	36	36
อันดับไทยในโลก/(จำนวนประเทศที่ได้รับการประเมิน)	76/ 168	111/ 176	96/ 180	99/ 180	101/ 180

ที่มา: องค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International: TI)

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นได้ว่าเจ้าหน้าที่รัฐยังคงมีการใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบในการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัว มีการทุจริตจากการใช้ตำแหน่งหน้าที่มากขึ้น และแนวโน้มที่จะใช้ทรัพย์สินของทางราชการเพื่อประโยชน์ส่วนตนมากขึ้น ในส่วนของภาคการเมืองยังไม่มี

ความหลากหลายของประชาธิปไตย แม้ผ่านการเลือกตั้งใหม่แล้วก็ตาม แต่สภาพพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่รัฐมีการเรียกรับผลประโยชน์หรือสินบน หรือมีการเบียดบังเงินงบประมาณทรัพยากรภาครัฐเพื่อประโยชน์ส่วนตนและพวกพ้องยังคงมีอยู่ในปัจจุบัน สำหรับมุมมองของนักลงทุนเกี่ยวกับการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่รัฐ แม้ว่าการลงทุนจะมีการรับรู้ถึงความจริงจังของภาครัฐในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตมากขึ้น แต่ก็ยังคงมีการจ่ายสินบนให้กับเจ้าหน้าที่รัฐ และนักลงทุนที่เข้ามาทำธุรกิจในประเทศไทยเห็นว่าปัญหาการทุจริตในประเทศไทยดีขึ้นเล็กน้อย แต่ก็ยังเป็นความเสี่ยงสูงต่อการประกอบธุรกิจ โดยปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการทำธุรกิจ มี 5 ด้านด้วยกัน คือ การทุจริต ความไม่มั่นคงของรัฐบาล ความไม่แน่นอนด้านนโยบายระบบราชการที่ไม่มีประสิทธิภาพ และโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภค

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นได้ว่าการคำนวณดัชนีการรับรู้การทุจริตจากการนำข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ มาคำนวณหาค่าเฉลี่ย เพื่อใช้ในการเปรียบเทียบระดับความโปร่งใสของประเทศต่าง ๆ 180 ประเทศ ซึ่งอาจทำให้ยังไม่เข้าใจถึงสถานการณ์การทุจริตของแต่ละประเทศนั้นจริง ๆ Gallup International Association จึงได้จัดทำเครื่องมือวัดการทุจริตคอร์รัปชันทั่วโลก (Global Corruption Barometer: GCB) ที่มุ่งสำรวจความคิดเห็นของประชาชน ซึ่งถือได้ว่าเป็นดัชนีอีกตัวหนึ่งที่น่าสนใจและเป็นการวัดอัตราการทุจริตคอร์รัปชันได้ในอีกมิติหนึ่ง และยังเป็นการเพิ่มเติมดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI) ได้อีกด้วย

การจัดทำเครื่องมือวัดการทุจริตคอร์รัปชันทั่วโลก (Global Corruption Barometer: GCB) จัดทำครั้งแรกในปี 2546 โดยทำการสำรวจ 45 ประเทศทั่วโลก ปี 2547 เพิ่มขึ้นเป็น 64 ประเทศ และในปี 2548 เพิ่มขึ้นเป็น 70 ประเทศ ซึ่งในปี 2548 เป็นปีแรกที่ทำสำรวจในประเทศไทย โดยดัชนีตัวนี้เป็น การประเมินการรับรู้ และประสบการณ์ด้านการทุจริตคอร์รัปชันของประชาชนต่อองค์กร/หน่วยงานราชการต่าง ๆ จากข้อคำถามเชิงประจักษ์ เช่น ท่านเคยต้องจ่ายสินบนให้เจ้าหน้าที่ของรัฐในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมาหรือไม่ ท่านคิดว่าสถานการณ์คอร์รัปชันมีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางใด ความเห็นเกี่ยวกับการจัดการปัญหาการทุจริตรัฐบาลเป็นอย่างไร ความเห็นเกี่ยวกับภาพลักษณ์ขององค์กรรักษากฎหมาย เช่น สำนักงานตำรวจแห่งชาติเป็นอย่างไร และประชาชนทั่วไปสามารถสร้างการเปลี่ยนแปลงในประเทศนั้น ๆ ได้หรือไม่ ซึ่งในการสำรวจเป็นการใช้การสัมภาษณ์ตัวต่อตัว (Face to Face) การสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ และการสัมภาษณ์ทางออนไลน์

2.2 ดัชนีธรรมาภิบาลโลก (The Worldwide Governance Indicators: WGI)

ธนาคารโลกได้พัฒนาฐานข้อมูลดัชนีชี้วัดคุณภาพของภาครัฐในประเทศต่าง ๆ โดยใช้ดัชนีชี้สภาวะธรรมาภิบาลใน 6 มิติ ได้แก่ (1) การมีสิทธิมีเสียงและการตรวจสอบ (Voice & Accountability) (2) เสถียรภาพทางการเมืองและการไม่มีสถานการณ์ความรุนแรง (Political Stability and Absence of Violence) (3) ประสิทธิภาพของภาครัฐ (Government Effectiveness) (4) คุณภาพของกฎระเบียบต่าง ๆ (Regulatory Quality) (5) การบังคับใช้กฎหมาย (Rule of Law) และ (6) การควบคุมปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชันและประพฤติมิชอบ (Control of Corruption) แต่ละประเภทมีการให้ค่าคะแนนเป็นลำดับร้อยละ (Percentile rank) ซึ่งมีค่าระหว่าง 0 - 100 ค่าเข้าใกล้ 0 แสดงว่าประเทศนั้นมีระดับธรรมาภิบาลต่ำ แต่ถ้าใกล้ 100 แสดงว่าประเทศนั้นมีระดับธรรมาภิบาลสูง

2.3 เครื่องวัดการทุจริตคอร์รัปชันทั่วโลก (Global Corruption Barometer: GCB)

Gallup International Association ได้จัดทำเครื่องวัดการทุจริตคอร์รัปชันทั่วโลกเป็นครั้งแรกในปี 2546 ซึ่งถือได้ว่าเป็นอีกเครื่องมือหนึ่งที่องค์กรความโปร่งใสนานาชาติใช้ในการวัดการทุจริตคอร์รัปชันที่เติมเต็มด้วยดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI) ที่ได้จากข้อมูลสถิติจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและผู้นำทางธุรกิจเป็นส่วนใหญ่ ในขณะที่เครื่องวัดการทุจริตคอร์รัปชันทั่วโลก เป็นการสำรวจความคิดเห็นจากประชาชนทั่วไปเกี่ยวกับภาพลักษณ์และประสบการณ์โดยตรงเกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชันในสถาบันหลักต่าง ๆ เช่น สถาบันด้านนิติบัญญัติ สถาบันตุลาการ สถาบันการศึกษา สถาบันตำรวจ สถาบันทหาร องค์กรที่ไม่แสวงหากำไร รวม 8 สถาบัน ในประเทศต่าง ๆ มากกว่า 60 ประเทศ และยังสอบถามรวมถึงความยินดี และความพร้อมของประชาชนในการต่อต้านการทุจริต โดยผลการสำรวจในระหว่างปี 2558 - 2562 พบว่า ประชาชนมองสถานการณ์ทุจริตในประเทศไทยดีที่สุดในเอเชียแปซิฟิก กล่าวคือ คนไทยเพียงร้อยละ 14 เห็นว่าการทุจริตจะมากขึ้นในอนาคตซึ่งน้อยกว่าญี่ปุ่น ฮังการี สิงคโปร์ ขณะที่คนไทยร้อยละ 72 บอกว่า พร้อมจะให้การสนับสนุนรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาการทุจริต

จากยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ 3 (พ.ศ. 2560 - 2564) ที่มุ่งเน้นให้มีการบูรณาการความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการสร้างวัฒนธรรมการต่อต้านการทุจริตทุกรูปแบบอย่างเข้มแข็งทั้งสังคมไทย เพื่อให้เป็นประเทศที่มีมาตรฐานความโปร่งใสเทียบเท่าระดับสากล โดยได้กำหนดวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยใสสะอาด ไทยทั้งชาติต้านทุจริต (Zero Tolerance & Clean Thailand)” มีพันธกิจหลักเพื่อสร้างวัฒนธรรมการต่อต้านการทุจริต ยกย่องธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการทุกภาคส่วนแบบบูรณาการและปฏิรูปกระบวนการป้องกันและปราบปรามการทุจริตทั้งระบบให้มีมาตรฐานสากล โดยเป้าประสงค์ของยุทธศาสตร์ชาติฯ ระยะที่ 3 คือ ประเทศไทยมีค่าดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI) สูงกว่าร้อยละ 50 เพื่อให้เป็นมาตรฐานและเป็นที่ยอมรับจากหน่วยงานภายในและต่างประเทศ นั้นสำนักงาน ป.ป.ช. และคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 11 ตุลาคม 2559 เห็นชอบยุทธศาสตร์ชาติฯ ระยะที่ 3 โดยให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา และมีการนำคู่มือการนำยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตไปสู่การปฏิบัติ ในการจัดทำแผนงานโครงการ/กิจกรรมเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริต โดยหน่วยงานภาครัฐ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องกำหนดแผนงานโครงการ/กิจกรรมในแผนปฏิบัติราชการ 4 ปี และแผนปฏิบัติราชการประจำปีต่อไป เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตัวชี้วัดยุทธศาสตร์ และการเชื่อมโยงสู่เป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ ซึ่งการบริหารโครงการต้องมีการกำกับติดตามและประเมินผลโครงการ โดยการเปรียบเทียบการปฏิบัติงานจริงกับผลที่คาดว่าจะได้รับ ซึ่งผลการประเมินจะทำให้ทราบถึงระดับความสำเร็จในการดำเนินโครงการ และทราบถึงปัญหา ข้อจำกัดที่เกิดขึ้นระหว่างการดำเนินโครงการ เพื่อจะได้มีการปรับปรุงโครงการและหาแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวต่อไป

3. การดำเนินโครงการ/กิจกรรมภายใต้ยุทธศาสตร์ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ 3 (พ.ศ. 2560 - 2564)

3.1 ลักษณะโครงการ/กิจกรรมที่ดำเนินการ

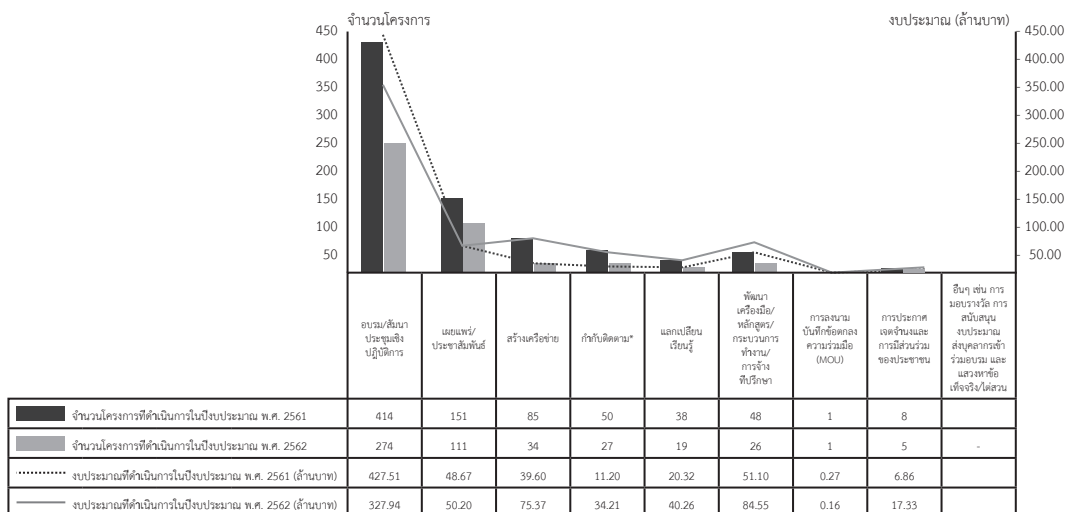
หน่วยงานรัฐได้มีการดำเนินการโครงการที่อยู่ภายใต้ยุทธศาสตร์ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ 3 (พ.ศ. 2560 - 2564) ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 จำนวนทั้งสิ้น 803 โครงการ ในวงเงินงบประมาณ 792,205,156 บาท และในปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 มีการดำเนินโครงการลดลงจากปีงบประมาณ 2561 เหลือ 510 โครงการ วงเงินงบประมาณ 639,372,251 บาท โดยโครงการที่ดำเนินการกระจุกตัวอยู่ในยุทธศาสตร์ที่ 1 “สร้างสังคมที่ไม่ทนต่อการทุจริต” และยุทธศาสตร์ที่ 4 “พัฒนาระบบการป้องกันการทุจริตเชิงรุก” ซึ่งโครงการส่วนใหญ่เป็นโครงการประเภทอบรม สัมมนา การประชุมเชิงปฏิบัติการ รองลงมาเป็นโครงการประเภทการสร้างเครือข่าย การกำกับติดตาม การพัฒนาเครื่องมือ/หลักสูตร/กระบวนการทำงาน/การจ้างที่ปรึกษา และเป็นที่น่าสังเกตว่าโครงการที่ดำเนินการที่อยู่ภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ 6 “ยกระดับคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI) ของประเทศไทย” มีการดำเนินการเพียง 3 โครงการ เท่านั้น

ตารางที่ 3 จำนวนและงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561- 2562 จำแนกตามรายยุทธศาสตร์ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ 3 (พ.ศ. 2560 - 2564)

ยุทธศาสตร์ที่	ปี 2561		ปี 2562	
	จำนวน (โครงการ)	งบประมาณ (บาท)	จำนวน (โครงการ)	งบประมาณ (บาท)
ยุทธศาสตร์ที่ 1 สร้างสังคมที่ไม่ทนต่อการทุจริต	473	391,168,588	326	363,155,174
ยุทธศาสตร์ที่ 2 การยกระดับเจตจำนงทางการเมืองในการต่อต้านการทุจริต	31	20,091,250	10	21,024,500
ยุทธศาสตร์ที่ 3 สกัดกั้นการทุจริตเชิงนโยบาย	30	3,499,000	1	4,660,000
ยุทธศาสตร์ที่ 4 พัฒนาระบบการป้องกันการทุจริตเชิงรุก	206	153,461,538	130	199,284,327
ยุทธศาสตร์ที่ 5 การปฏิรูปกลไกและกระบวนการปราบปรามการทุจริต	45	217,741,160	40	43,288,250
ยุทธศาสตร์ที่ 6 ยกระดับคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI) ของประเทศไทย	18	6,243,620	3	7,960,000
รวม	803	792,205,156	510	639,372,251

ที่มา : บทสรุปภาพรวมการประเมินผลสำเร็จของโครงการตามยุทธศาสตร์ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ 3 (พ.ศ. 2560 - 2564) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 - 2562

แผนภาพที่ 1 จำนวนโครงการ และงบประมาณที่ดำเนินการในปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 - 2562 จำแนกตามประเภทโครงการ/กิจกรรม

ที่มา : บทสรุปภาพรวมการประเมินผลสำเร็จของโครงการตามยุทธศาสตร์ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ 3 (พ.ศ. 2560 - 2564) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 - 2562

3.2 กรอบการประเมินผลสำเร็จของการดำเนินโครงการ/กิจกรรม

การประเมินผลโครงการ/กิจกรรมตามยุทธศาสตร์ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ 3 (พ.ศ. 2560 - 2564) ประยุกต์จากแบบจำลองชิป (CIPP Model) และตัวแบบเชิงระบบ (System Model) เข้าด้วยกัน เพื่อกำหนดกรอบการประเมินความสำเร็จโดยปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 ได้ทำการประเมินใน 3 มิติ คือ มิติประสิทธิภาพ มิติประสิทธิผล และมิติผลกระทบและความคุ้มค่า แต่เนื่องจากการประเมินโครงการที่เป็นเชิงสังคมทำให้การประเมินผลกระทบและความคุ้มค่ายากต่อการประเมิน ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 จึงได้ปรับเกณฑ์การประเมินใหม่เป็นการประเมินในมิติต้นทาง มิติประสิทธิภาพ และมิติประสิทธิผลของการดำเนินโครงการ/กิจกรรมโดย (1) การประเมินต้นทางเป็นการประเมินความเป็นไปได้ก่อนเริ่มดำเนินโครงการ พิจารณาความเหมาะสมของโครงการ และความเป็นไปได้และความสอดคล้องภายในโครงการ (2) การประเมินผลความสำเร็จของโครงการในมิติประสิทธิภาพ พิจารณาจากการบริหารจัดการโครงการหรือกระบวนการดำเนินโครงการ โดยพิจารณาจากผลผลิตที่เป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายตามแผนงาน รวมถึงค่าใช้จ่ายที่เหมาะสมเป็นไปตามแผนงาน สำหรับเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินพิจารณาจากความเหมาะสมของโครงการ ความเป็นไปได้ และความสอดคล้องภายในโครงการ และ (3) การประเมินประสิทธิผลพิจารณาจากการบรรลุเป้าหมายจริงเทียบกับเป้าหมายตามตัวชี้วัดการดำเนินงานโครงการและการนำผลผลิตของโครงการไปใช้ในการปฏิบัติงานหรือไม่ หลังจากการเข้าร่วมโครงการ/กิจกรรม ดังนั้นผลที่ได้อาจจะไม่สามารถนำมาเปรียบเทียบระดับความสำเร็จของโครงการระหว่างปีได้

ทั้งนี้ ในการประเมินดังกล่าวได้ทำการเลือกโครงการตัวอย่างมาประเมิน โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกโครงการ/กิจกรรมเพื่อทำการประเมิน คือ (1) เป็นโครงการที่คาดว่าจะส่งผลกระทบต่อการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ที่ 1 - 6 (2) เป็นโครงการที่ใช้งบประมาณสูง (3) เป็นโครงการที่ได้ดำเนินการแล้วเสร็จภายในไตรมาสที่ 3 ของปีงบประมาณ ยกเว้นโครงการในชุดโครงการ

สหยุทธ์ 2 โครงการ ได้แก่ โครงการกำกับติดตามชุดโครงการสหยุทธ์และโครงการประชุมวิชาการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประจำปี โดยปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 ได้ทำการประเมินผลสำเร็จโครงการ/กิจกรรมภายในยุทธศาสตร์ที่ 1 - 6 มีโครงการที่อยู่ในเกณฑ์ได้ทำการประเมินรวม 68 โครงการ ส่วนในปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 จำนวน 58 โครงการ

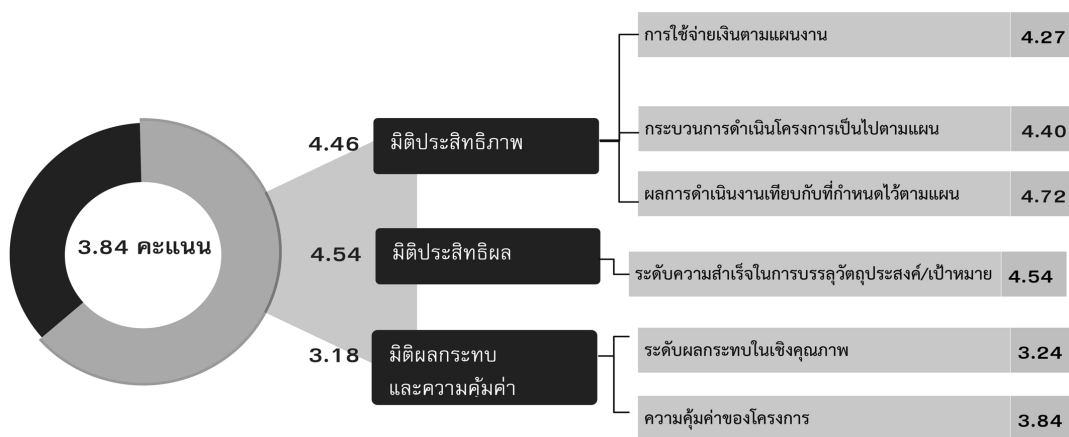
3.3 การประเมินผลสำเร็จของการดำเนินโครงการ/กิจกรรม

จากผลการประเมินความสำเร็จของโครงการ/กิจกรรมตามยุทธศาสตร์ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ 3 (พ.ศ. 2560 - 2564) ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 พบว่า การดำเนินโครงการ/กิจกรรมในภาพรวมประสบความสำเร็จในระดับมาก (คะแนนเฉลี่ย 3.81 คะแนนจากคะแนนเต็ม 5 คะแนน) หรือคิดเป็นร้อยละ 76.00 โดยผลการประเมินจำแนกตามมิติ พบว่า (1) มิติประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นการประเมินประสิทธิภาพด้านการบริหารจัดการโครงการ โดยพิจารณาจากผลสัมฤทธิ์ของการใช้ทรัพยากรที่เป็นปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการดำเนินโครงการ/กิจกรรม (Process) และผลผลิต (Output) ซึ่งตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินในมิติประสิทธิภาพ มี 3 ตัวชี้วัด ได้แก่ ตัวชี้วัดที่ 1 สัดส่วนค่าใช้จ่ายจริงต่อค่าใช้จ่ายตามแผน ตัวชี้วัดที่ 2 ระดับประสิทธิภาพของกระบวนการดำเนินโครงการ และตัวชี้วัดที่ 3 ระดับประสิทธิภาพผลการดำเนินงาน ซึ่งได้คะแนนเฉลี่ย 4.40 คะแนน นั้นแสดงให้เห็นว่าหน่วยงานต่าง ๆ มีการวางแผนและดำเนินโครงการ/กิจกรรมเป็นไปตามแผนงานที่ได้กำหนดไว้ อย่างมีประสิทธิภาพ โดยได้คะแนนมากที่สุดเฉลี่ยอยู่ที่ 4.59 คะแนน รองลงมาเป็นประสิทธิภาพในด้านกระบวนการที่มีการดำเนินการ ประกอบด้วย การประเมิน ด้านการวางแผน ด้านการจัดกิจกรรม/วิธีการจัดกิจกรรม ด้านระยะเวลาจัดกิจกรรม ด้านกลุ่มเป้าหมาย ด้านเนื้อหา/เอกสารประกอบโครงการกิจกรรม และด้านการติดตามประเมิน และประสิทธิภาพในการใช้จ่ายเงินได้คะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 4.17 คะแนน (2) มิติประสิทธิผล เป็นการประเมินความสำเร็จในการบรรลุวัตถุประสงค์/เป้าหมายที่กำหนดโดยได้ทำการเปรียบเทียบผลสำเร็จในการบรรลุวัตถุประสงค์/เป้าหมายที่กำหนดไว้ตามโครงการ หรือการประเมินร้อยละที่ผู้เข้าร่วมโครงการ/กิจกรรมมีความพึงพอใจต่อผลประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมโครงการ/กิจกรรมมากนักน้อยเพียงใด ซึ่งเป็นการประเมินที่เน้นในด้านประสิทธิผลโดยประเมินผลสำเร็จเป็นค่าร้อยละที่ทำได้ จากผลการประเมินพบว่า โครงการ/กิจกรรมมีการดำเนินการเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ในโครงการ/กิจกรรม โดยได้คะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 4.44 คะแนน และ (3) มิติผลกระทบและความคุ้มค่า ซึ่งในมิตินี้เป็นการประเมินผลสำเร็จของโครงการในมิติดผลกระทบ (Impact) และระดับความคุ้มค่าโครงการในเชิงคุณภาพ พิจารณาผลกระทบโครงการในส่วนของผลกระทบในเชิงคุณภาพที่ยึดโยงกับผลผลิต ผลลัพธ์ของโครงการ/กิจกรรมที่ผู้ดำเนินโครงการตั้งไว้ ขณะที่การประเมินผลสำเร็จของโครงการในมิติความคุ้มค่าจะยึดโยงกับการบรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติฯ ระยะที่ 3 มีเป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ ซึ่งจากผลการวิเคราะห์พบว่า โครงการ/กิจกรรมที่ดำเนินการมีผลกระทบในเชิงคุณภาพต่อการนำไปสู่การปฏิบัติเห็นผลได้คะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 3.26 คะแนน ส่วนมิติความคุ้มค่าของโครงการที่ดำเนินการมีการยึดโยงกับเป้าประสงค์/ตัวชี้วัดของยุทธศาสตร์ ได้คะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 3.11 คะแนน

จากผลการประเมิน จะเห็นได้ว่าการดำเนินการโครงการที่สำเร็จตามโครงการตามแผน และมีการใช้จ่ายเงินที่มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งการดำเนินโครงการภายในยุทธศาสตร์ที่ 1 - 6 ก่อให้เกิดผลผลิตในเชิงปริมาณในระดับดี แต่ในด้านผลกระทบเชิงคุณภาพที่ยึดโยงกับผลลัพธ์และผลกระทบที่จะเกิดขึ้นหรือที่อาจเป็นผลต่อเนื่องจากการทำโครงการ

ยังไม่ชัดเจน โครงการส่วนใหญ่มีผลการนำไปสู่ความสำเร็จของตัวชี้วัดตามระดับยุทธศาสตร์ในทางอ้อม กล่าวคือ การดำเนินโครงการยังไม่สามารถบรรลุตามตัวชี้วัดระดับยุทธศาสตร์ได้อย่างชัดเจน มีเพียงบางโครงการที่คาดการณ์ได้ว่าจะสามารถนำไปสู่ความสำเร็จตามตัวชี้วัดระดับยุทธศาสตร์

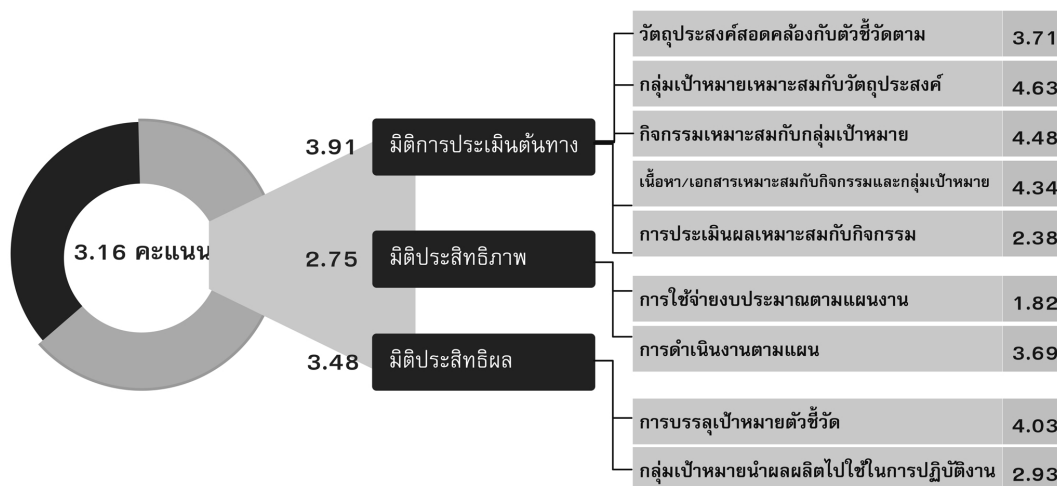
แผนภาพที่ 2 ภาพรวมผลการประเมินผลสำเร็จของโครงการ/กิจกรรมตามยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ 3 (พ.ศ. 2560 - 2564) ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561

สำหรับผลการประเมินผลสำเร็จของโครงการ/กิจกรรมในปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 มีผลการประเมินในภาพรวมได้คะแนนระดับความสำเร็จเฉลี่ยอยู่ที่ 3.84 คะแนน (จากคะแนนเต็ม 5 คะแนน) อยู่ในระดับ “ปานกลาง” โดยมีความสำเร็จในมิติด้านต้นทาง (5 ตัวชี้วัด) ได้คะแนนเฉลี่ย 3.91 คะแนน (จากคะแนนเต็ม 5 คะแนน) ประกอบด้วย ตัวชี้วัดด้านกลุ่มเป้าหมายเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ได้คะแนนสูงสุด 4.63 คะแนน รองลงมาเป็นตัวชี้วัดด้านกิจกรรมเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายได้คะแนน 4.48 คะแนน ตัวชี้วัดด้านเนื้อหา/เอกสารเหมาะสมกับกิจกรรมและกลุ่มเป้าหมายได้คะแนน 4.34 คะแนน ตัวชี้วัดด้านวัตถุประสงค์สอดคล้องกับตัวชี้วัดตามยุทธศาสตร์ได้คะแนน 3.71 คะแนน และตัวชี้วัดด้านการประเมินผลเหมาะสมกับกิจกรรมได้คะแนนน้อยที่สุด (2.38 คะแนน) สำหรับการประเมินผลมิติประสิทธิภาพ (2 ตัวชี้วัด) ได้คะแนนเฉลี่ย 2.75 คะแนน อยู่ในระดับปานกลาง (ประกอบด้วย ตัวชี้วัดด้านการใช้จ่ายงบประมาณ ได้ 1.82 คะแนน และตัวชี้วัดด้านการดำเนินงานตามแผนได้ 3.69 คะแนน) เนื่องจากการใช้จ่ายงบประมาณไม่เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ รวมถึงการดำเนินการไม่เป็นไปตามแผน ส่วนการประเมินผลมิติประสิทธิผล (2 ตัวชี้วัด) ได้คะแนนเฉลี่ย 3.48 คะแนน (ประกอบด้วย ตัวชี้วัดด้านการบรรลุเป้าหมายตามตัวชี้วัดได้ 4.03 คะแนน และตัวชี้วัดด้านกลุ่มเป้าหมายนำผลผลิตไปใช้ในการปฏิบัติงานได้ 2.93 คะแนน) พบว่า การดำเนินโครงการสามารถบรรลุเป้าหมายตามตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ได้ แต่กลุ่มเป้าหมายมีการนำผลผลิตไปใช้ในการปฏิบัติงานเพียงระดับปานกลาง ทั้งนี้ เนื่องจากมีข้อจำกัดการประเมินผลสำเร็จของโครงการที่ระยะเวลาในการประเมินต้องแล้วเสร็จตามแผนภายในเดือนกันยายน 2562 ซึ่งในโครงการที่ประเมินบางโครงการมีแผนการดำเนินงานแล้วเสร็จในเดือนกันยายน 2562 ทำให้

ในบางตัวชี้วัด/บางกิจกรรมยังไม่สามารถประเมินผลได้ สามารถสรุปภาพรวมการประเมินผล
สำเร็จของโครงการตามยุทธศาสตร์ชาติฯ ระยะที่ 3 ได้ดังนี้

แผนภาพที่ 3 ภาพรวมผลการประเมินผลสำเร็จของโครงการ/กิจกรรมตามยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วย
การป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ 3 (พ.ศ. 2560 - 2564) ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562

การออกแบบโครงการถือได้ว่าเป็นกลไกที่สำคัญประการหนึ่ง เนื่องจากเป็นขั้นเริ่มแรก
ที่จะส่งผลต่อคุณภาพการทำให้โครงการและความสำเร็จในการขับเคลื่อนโครงการภายใต้
ยุทธศาสตร์ชาติฯ ระยะที่ 3 โดยผู้ดำเนินโครงการควรเริ่มจากการศึกษาและทำความเข้าใจ
วัตถุประสงค์ เป้าประสงค์ตัวชี้วัดระดับยุทธศาสตร์ และกลยุทธ์ของยุทธศาสตร์แล้วทำการ
ออกแบบโครงการที่ยึดโยงกับยุทธศาสตร์นั้น เพื่อให้โครงการส่งผลต่อเป้าหมายของโครงการ
ที่แท้จริงอันส่งผลต่อการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ โดยการออกแบบโครงการต้องเริ่มตั้งแต่
การกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการที่มีส่วนช่วยในการบรรลุเป้าหมายตามตัวชี้วัดยุทธศาสตร์
ซึ่งการเขียนวัตถุประสงค์โครงการไม่ควรมีการกำหนดวัตถุประสงค์กว้างที่ไม่ได้เกิดจากโครงการ
โดยตรง เพราะหากมีการกำหนดวัตถุประสงค์โครงการให้เฉพาะเจาะจงในผลผลิตโดยตรง
ที่เกิดขึ้นจากโครงการ จะทำให้เห็นภาพความสำเร็จของโครงการได้ชัดเจนและตรงประเด็นมากกว่า
รวมทั้งการกำหนดกลุ่มเป้าหมาย เนื้อหา/เอกสารที่ใช้ในการดำเนินโครงการ รูปแบบของ
กิจกรรมที่เหมาะสมกับโครงการที่ออกแบบไว้ เนื่องจากการดำเนินโครงการมีหลายประเภท
ในแต่ละประเภทโครงการมีวัตถุประสงค์และบริบทของการดำเนินโครงการที่แตกต่างกัน
ทำให้มีผลต่อการกำหนดรายละเอียดของโครงการ นอกจากการกำหนดรายละเอียดข้างต้นแล้ว
ควรมีกำหนดการติดตามประเมินผลที่เหมาะสมกับกิจกรรมไว้ในเอกสารดำเนินโครงการ เพื่อเป็น
การวัดผลความสำเร็จของโครงการ รวมถึงนำข้อคิดเห็นที่ได้ไปทำการปรับปรุงหรือพัฒนาโครงการ
ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ทั้งนี้ หากต้องการมุ่งเน้นให้บรรลุเป้าหมายวัตถุประสงค์ของยุทธศาสตร์ในการยกระดับคะแนน
ดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index: CPI) ของประเทศไทยแล้ว ควรนำ
ประเด็นข้อคำถามที่แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการคำนวณดัชนีการรับรู้การทุจริตตามแหล่งข้อมูล 9 แหล่ง
ที่องค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติใช้ในการคำนวณคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI)

ของประเทศไทยเป็นฐานการประเมินเป็นตัวตั้งและออกแบบโครงการภายใต้ภารกิจหน่วยงานที่จะตอบสนองต่อยุทธศาสตร์ และแก้ปัญหาการทุจริตในสิ่งที่เป็นจุดเน้นของข้อคำถาม ทั้งนี้จากแหล่งข้อมูลทั้ง 9 แหล่งที่ใช้ประกอบในการคำนวณค่าดัชนีการรับรู้การทุจริต ข้อมูลส่วนใหญ่มาจากการสำรวจกลุ่มนักธุรกิจในมุมมองและความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการในการจัดตั้งบริษัท การทำธุรกิจในประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการจ่ายสินบนให้แก่เจ้าหน้าที่รัฐและการใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบในการแสวงหาประโยชน์ส่วนตน ความโปร่งใสในกระบวนการ/ขั้นตอนเกี่ยวกับการจัดสรรงบประมาณของประเทศ นอกจากนี้ การจัดทำดัชนียังได้มีการนำประเด็นที่เป็นบริบทเข้ามาร่วมพิจารณาด้วย ไม่ว่าจะเป็นระบบการเมือง กระบวนการยุติธรรม ความเป็นกลางของศาล และการบังคับใช้กฎหมาย ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการที่ประเทศไทยพยายามยกระดับคะแนนค่าดัชนีการรับรู้การทุจริตให้สูงขึ้นได้จะต้องดำเนินการหลาย ๆ ด้านพร้อมกัน และต้องแสดงให้เห็นนักธุรกิจเห็นเป็นรูปธรรมว่า การทำงานของเจ้าหน้าที่รัฐ ระดับการเมือง กระบวนการยุติธรรมมีความเป็นธรรม โปร่งใสอย่างแท้จริง

4. ข้อเสนอแนะแนวทางการดำเนินโครงการ/กิจกรรมภายใต้ยุทธศาสตร์ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ 3 (พ.ศ. 2560 - 2564) เพื่อยกระดับคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต

สำนักงาน ป.ป.ช. ในฐานะองค์กรหลักในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติฯ ระยะที่ 3 และได้ทำการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI) และนำเสนอแนวทางการยกระดับคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI) ต่อคณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบข้อเสนอเพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องถือปฏิบัติแล้ว เพื่อเป็นการดำเนินโครงการที่เป็นรูปธรรม และให้หน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องดำเนินโครงการที่มีผลโดยตรงกับการผลักดัน และยกระดับคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI) สำนักงาน ป.ป.ช. ควรออกแบบโครงการที่สอดคล้องกับประเด็นคำถามและกลุ่มเป้าหมายจากแหล่งข้อมูลที่ต้องการเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (TI) ใช้ในการคำนวณค่าคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI) ของประเทศไทยร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดความเข้าใจและมีเป้าหมายร่วมกัน ซึ่งโครงการที่ดำเนินการต้องสอดคล้องภารกิจของหน่วยงานนั้น ๆ ซึ่งการดำเนินโครงการ/กิจกรรมภายใต้ยุทธศาสตร์ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 พบว่าโครงการส่วนใหญ่มีผลต่อการยกระดับคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริตในทางอ้อม และเป็นโครงการประเภทอบรมให้ความรู้/การสัมมนา/การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เมื่อพิจารณาถึงคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริตในปี 2562 ประเทศไทยได้ 36 คะแนนเท่าเดิม และจัดอยู่ในอันดับที่แย่ง 2 อันดับ คือ อยู่ในอันดับที่ 101 จาก 180 ประเทศทั่วโลก นั้นแสดงให้เห็นว่าการดำเนินโครงการที่ผ่านมา ยังไม่สามารถช่วยยกระดับคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI) ตามแหล่งข้อมูล 9 แหล่ง ที่องค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (TI) ใช้ในการคำนวณคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI) ของประเทศไทยได้โดยตรงกับเป้าหมาย ทั้งนี้ จากแหล่งข้อมูลทั้ง 9 แหล่งที่ใช้ประกอบในการคำนวณค่าดัชนีการรับรู้การทุจริต ข้อมูลส่วนใหญ่มาจากการสำรวจกลุ่มนักธุรกิจในมุมมองและความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการในการจัดตั้งบริษัท การทำธุรกิจในประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการจ่ายสินบนให้แก่เจ้าหน้าที่รัฐและการใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบในการแสวงหาประโยชน์ส่วนตน ความโปร่งใสในกระบวนการ/ขั้นตอนเกี่ยวกับการจัดสรรงบประมาณของประเทศ นอกจากนี้

การจัดทำดัชนียังได้นำประเด็นที่เป็นบริบทเข้ามาร่วมพิจารณาด้วย ไม่ว่าจะเป็นระบบการเมือง กระบวนการยุติธรรม ความเป็นกลางของศาล และการบังคับใช้กฎหมาย ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การที่ประเทศไทยพยายามยกระดับคะแนนค่าดัชนีการรับรู้การทุจริตให้สูงขึ้นจะต้องดำเนินการ หลาย ๆ ด้านพร้อมกันและต้องแสดงให้เห็นถึงธุรกิจเห็นเป็นรูปธรรมว่าการทำงานของเจ้าหน้าที่รัฐ ระดับการเมือง กระบวนการยุติธรรมมีความเป็นธรรม โปร่งใสอย่างแท้จริง ควรดำเนินการมาตรการ ใน 3 ระยะ ดังนี้

4.1 มาตรการระยะสั้น

4.1.1 เนื่องจากแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการคำนวณค่าดัชนีการรับรู้การทุจริต 9 แหล่ง ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มนักธุรกิจ ซึ่งจากการอำนวยความสะดวกทางธุรกิจในประเทศไทย ที่ผ่านมา การประกอบธุรกิจหรือเข้ามาทำงานในประเทศไทยของคนต่างชาติหรือคนต่างด้าว ต้องมีการปฏิบัติตามกฎหมายหลายฉบับ เช่น พระราชบัญญัติประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542 กฎหมายคนเข้าเมือง กฎหมายว่าด้วยการทำงานของคนต่างด้าว เป็นต้น ซึ่งกฎหมาย แต่ละฉบับมีการแยกอำนาจกันอย่างเป็นเอกเทศ และเป็นอำนาจที่แต่ละหน่วยงานที่รับผิดชอบ ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกัน กล่าวคือ การขอรับอนุญาตให้จัดตั้งสถานประกอบการเพื่อประกอบ ธุรกิจต้องไปยื่นที่กรมการจัดหางานกระทรวงแรงงาน การขออนุญาตพำนักอยู่ในประเทศไทย ตามกฎหมายคนเข้าเมืองต้องยื่นคำขอต่อสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองที่สังกัดในสำนักงาน ตำรวจแห่งชาติ ซึ่งจากขั้นตอนของกฎหมายอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เจ้าหน้าที่รัฐบางราย หาช่องทางการรับสินบนจากนักธุรกิจ และในขณะเดียวกันนักธุรกิจบางรายที่ต้องการ ความรวดเร็ว เพื่อลดขั้นตอนการขออนุมัติ อนุญาต การจัดตั้งบริษัท การดำเนินการมาตรการทาง ภาษีและหลบเลี่ยงกฎหมาย จึงมีการจ่ายสินบนให้กับเจ้าหน้าที่รัฐ ด้วยเหตุนี้ทำให้หน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องต้องมีการจัดทำและออกพระราชบัญญัติอำนวยความสะดวกในการพิจารณา อนุญาตของทางราชการ พ.ศ. 2558 ดังนั้น เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด และลดปัญหาการทุจริต การติดสินบน ควรมีการรับเร่งดำเนินการตามพระราชบัญญัติดังกล่าวเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

4.1.2 ควรจัดทำระบบตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณและเผยแพร่ให้ ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบในรูปแบบที่เข้าถึงได้ง่าย และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลภาครัฐ อันเป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูล และสร้างความโปร่งใสของการใช้จ่าย งบประมาณและการบริหารจัดการภาครัฐ

4.1.3 ควรปรับกลไก กฎหมาย กฎระเบียบ และแนวทางปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับ การปฏิบัติงาน และบังคับใช้กฎหมายที่เข้มงวด มีการลงโทษ เพื่อให้ข้าราชการเกรงกลัวไม่กล้า กระทำความผิด

4.2 มาตรการระยะกลาง

4.2.1 ควรเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานต่อต้านการทุจริต ด้วยการนำ เทคโนโลยีที่ทันสมัยมาช่วยในการบริหารจัดการการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ เพื่อลด โอกาสในการใช้ดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่รัฐในการอนุมัติ อนุญาต การจัดตั้งบริษัท การดำเนิน มาตรการทางภาษี และการดำเนินการต่าง ๆ รวมถึง การจัดทำคู่มือขั้นตอนการให้บริการของ ประชาชนและชาวต่างชาติ ให้เข้าใจถึงวิธีการรับบริการ ระยะเวลาการให้บริการ ช่องทาง การรับบริการ ค่าบริการ และเงื่อนไขต่าง ๆ ให้เกิดความชัดเจนและเข้าใจง่ายต่อผู้รับบริการ กับหน่วยงานรัฐ เพื่อลดการแสวงหาช่องทางการทุจริตของเจ้าหน้าที่รัฐ

4.2.2 หน่วยงานภาครัฐที่มีความเกี่ยวข้องกับนักลงทุนชาวต่างชาติ เช่น กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงแรงงาน สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน กรมศุลกากร สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง สมาคมการจัดการธุรกิจแห่งประเทศไทย เป็นต้น ควรให้ความรู้ด้านวิธีการติดต่อทำธุรกรรมในการขออนุญาตการจัดตั้งบริษัท การดำเนินมาตรการทางภาษี กฎหมายที่เกี่ยวข้อง รวมทั้ง ขั้นตอนการดำเนินการที่ถูกต้องให้กับนักลงทุนชาวต่างชาติที่มาติดต่อกับหน่วยงานรัฐของไทยได้รับทราบ เพื่อลดโอกาสการทุจริตของเจ้าหน้าที่รัฐ

4.2.3 ควรบูรณาการทำงานในการต่อต้านการทุจริตในหน่วยงานทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การป้องกันและปราบปรามการทุจริตให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด

4.3 มาตรการระยะยาว

4.3.1 ควรสร้างกลไกการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของทุกภาคส่วนเพื่อให้เกิดความโปร่งใสในการทำงานของเจ้าหน้าที่รัฐ ให้ทุกคนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัยถูกต้องได้โดยง่าย ประกอบการสร้างกลไกในการตอบข้อซักถามของประชาชน เปิดช่องทางการแจ้งเบาะแสจากประชาชน ทั้งที่เป็นคนไทยและคนต่างชาติที่ได้รับผลกระทบจากการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่รัฐที่ส่อต่อการประพฤติมิชอบ หรือการกระทำการทุจริตจากการใช้อำนาจหน้าที่ในตำแหน่ง เพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาการทุจริตได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

4.3.2 ควรนำแนวคิดด้วยพลเมืองศึกษาบรรจุในหลักสูตรการเรียนการสอนทุกระดับการศึกษา ปรับทัศนคติ ส่งเสริมให้มีการปลูกฝังเพื่อหล่อหลอมคุณธรรมจริยธรรมตั้งแต่เด็กและทุกช่วงวัย โดยผ่านทั้งกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นการให้วิถีคิดหรือศาสตร์การใช้ชีวิต ให้เป็นคนดีควบคู่กับการเป็นคนเก่ง เพื่อให้เกิดความตระหนักรู้ถึงหน้าที่ของการเป็นพลเมืองที่ดี และปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมผ่านกระบวนการทางสังคมผ่านการใช้สื่อโทรศัพท์เพื่อสร้างจิตสำนึกให้มีความนิยมและทัศนคติที่ถูกต้อง และเข้าใจชัดเจนว่าการกระทำใดถือเป็นการทุจริต การกระทำใดที่ไม่ใช่การทุจริตและสร้างค่านิยมร่วมกันของสังคมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตทุกระดับ เช่น โครงการรณรงค์เสริมสร้างการมีวินัยของเด็กเยาวชน (การไม่แข่งคิว ไม่ลอกข้อสอบ ไม่ติดสินบน)

4.3.3 รัฐต้องมีการสร้างกลไกของการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารให้เกิดความโปร่งใสในการดำเนินงานของภาครัฐ หรือเสริมสร้างความโปร่งใสโดยให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการตรวจสอบและถ่วงดุลในการดำเนินกิจกรรมของภาครัฐและควรมีการนำฐานข้อมูลสถิติต่าง ๆ มารวมไว้ในแหล่งเดียวเพื่อนำมาประเมินสถานการณ์การทุจริตต่อไป รวมถึง ควรมีการพัฒนาเส้นทางการยกระดับค่าดัชนีย่อยที่ใช้ในการคำนวณดัชนีการรับรู้การทุจริตอย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น (Road Map) ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะได้มีแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานให้มีความโปร่งใสต่อไป

ทั้งนี้ ยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ 3 (พ.ศ. 2560 - 2564) ได้มุ่งเน้นให้มีการบูรณาการความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการสร้างวัฒนธรรมการต่อต้านการทุจริตทุกระดับอย่างเข้มแข็งทั้งสังคมไทย โดยเป้าประสงค์ของยุทธศาสตร์ชาติฯ ระยะที่ 3 คือ ประเทศไทยมีคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI) สูงกว่าร้อยละ 50 เพื่อให้เป็นมาตรฐานและเป็นที่ยอมรับจากหน่วยงานภายในและต่างประเทศ ซึ่งในการจะบรรลุเป้าประสงค์ได้ จำเป็นอย่างยิ่งที่ทุกภาคส่วนต้องร่วมกันป้องกันและปราบปราม

การทุจริต และต้องมีการพัฒนากลไกการป้องกันและปราบปรามการทุจริตให้มีความเข้มแข็ง ทั้งในส่วนของกฎหมาย กฎระเบียบ ดังนั้น โครงการที่ควรดำเนินการให้เกิดการบูรณาการ เป้าหมายยุทธศาสตร์ที่ 1 - 5 เพื่อยกระดับดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI) ของประเทศไทย ควร มีการดำเนินโครงการที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการประเมินดัชนีการรับรู้ การทุจริต (CPI) ทั้ง 9 แหล่งข้อมูล รายละเอียดดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ข้อเสนอแนะการดำเนินโครงการ/กิจกรรมภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ 6 ตามกลยุทธ์ที่ 2 บูรณาการ เป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตเพื่อยกระดับคะแนนดัชนี การรับรู้การทุจริต (CPI) ของประเทศไทย ตามแหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูล/ ประเด็นคำถาม	ข้อเสนอแนะการดำเนินโครงการเพื่อยกระดับ คะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต	ยุทธศาสตร์/ กลยุทธ์ที่เกี่ยวข้อง	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
1. การบังคับใช้กฎหมายเมื่อมีการทุจริตเกิดขึ้น			
-Bertelsmann Foundation Transformation Index	(1) โครงการพัฒนาระบบ (1.1) โครงการพัฒนาระบบเชิงบูรณาการ ภายในหน่วยงานและระหว่างหน่วยงานในกระบวนการ ยุติธรรม/หน่วยงานภาครัฐ ตั้งแต่การรับเรื่อง ร้องเรียน/การติดตามเรื่องร้องเรียนแบบออนไลน์ การแจ้งเบาะแสที่ประชาชนมีความเชื่อมั่นไว้ใจ ระบบการตรวจสอบการเคลื่อนไหวของทรัพย์สิน และหนี้สินพร้อมรายงานสถานะ ความคืบหน้า และผลการดำเนินคดี เมื่อพบว่าเจ้าหน้าที่รัฐ กระทำการทุจริต โดยระบบต้องมีลักษณะที่ ประชาชนเข้าถึงได้ง่าย ไม่ซับซ้อนและประชาสัมพันธ์ ให้ทุกภาคส่วนรับรู้และเข้าใจอย่างทั่วถึง (2) โครงการด้านการประชาสัมพันธ์ (2.1) จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์เป็นภาษา ต่างประเทศที่เป็นสากลเกี่ยวกับ - กฎหมายและมาตรการป้องกันการทุจริต รูปแบบต่าง ๆ ที่หน่วยงานดำเนินการ รวมถึง ช่องทางการรับเรื่องร้องเรียนการทุจริต/ การติดตามเรื่องร้องเรียน - ผลการดำเนินงานและความคืบหน้า เกี่ยวกับคดีทุจริตที่มีการตัดสินลงโทษผู้กระทำความผิดฐานทุจริต โดยเฉพาะอย่างยิ่งคดีใหญ่ ๆ ที่สำคัญและเป็นที่สนใจของสาธารณะ เพื่อให้ เจ้าหน้าที่รัฐตระหนักถึงโทษของการกระทำ ทุจริตและไม่กล้าตัดสินใจกระทำทุจริต และ ให้เป็นที่รับรู้ถึงนานาชาติว่าประเทศไทย มีการบังคับ ใช้กฎหมายกับผู้กระทำทุจริตอย่างจริงจังและ ไม่เลือกปฏิบัติ ทั้งนี้ ควรเผยแพร่สื่อดังกล่าวไปยังบริษัท ข้ามชาติ นักลงทุนชาวต่างชาติ ทุกภาคส่วนที่ เกี่ยวข้องและประชาชนผ่านทางช่องทางต่าง ๆ เช่น สื่อออนไลน์ โทรทัศน์ ฯลฯ รวมถึงควรขอ ความร่วมมือจากสื่อมวลชน เพื่อให้การ ประชาสัมพันธ์เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ครอบคลุม มากขึ้น	ย.5 (ก.1 ก.2 ก.5 ก. 8) ย.4 (ก.4) ย.5 (ก.8)	- สำนักงาน ป.ป.ช. - สำนักงาน ป.ป.ท. - หน่วยงานใน กระบวนการยุติธรรม - หน่วยงานที่มีอำนาจ หน้าที่ในการบัญญัติ/ บังคับใช้กฎหมาย - หน่วยงานภาครัฐ ที่เกี่ยวข้อง - สื่อมวลชน

ตารางที่ 4 (ต่อ) ข้อเสนอแนะการดำเนินโครงการ/กิจกรรมภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ 6 ตามกลยุทธ์ที่ 2
บูรณาการเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตเพื่อยกระดับคะแนน
ดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI) ของประเทศไทย ตามแหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูล/ ประเด็นคำถาม	ข้อเสนอแนะการดำเนินโครงการเพื่อยกระดับ ค่าคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต	ยุทธศาสตร์/ กลยุทธ์ ที่เกี่ยวข้อง	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
	(3) โครงการอบรม/สัมมนา (3.1) โครงการสัมมนาระหว่างหน่วยงาน ในกระบวนการยุติธรรมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน/ นักลงทุน ภาคประชาสังคม เพื่อแลกเปลี่ยนความเห็นเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรค ในการบังคับใช้กฎหมายเพื่อหาแนวทางการปรับ แก้กฎหมายและบูรณาการการรับเรื่องร้องเรียน/ แจ้งเบาะแส/ติดตามสถานะเรื่องร้องเรียน ฯลฯ ให้มีประสิทธิภาพ	ย.5 (ก.4 ก.7)	
2. การทุจริตภาคการเมือง			
- Political Risk Services International Country Risk Guide (ICRG หรือ PRS) - Varieties of Democracy Project (VDEM)	(1) โครงการประกาศเจตจำนง ควรดำเนินโครงการประกาศเจตจำนง ทางการเมืองของนักการเมือง/ผู้บริหารในระดับ ชาติและระดับท้องถิ่น (2) โครงการพัฒนาระบบ ควรดำเนินโครงการพัฒนาระบบนวัตกรรม ในการรายงานผลการดำเนินงานของภาคการเมือง ทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น เพื่อให้ทุกภาคส่วน มีส่วนร่วมในการตรวจสอบและแจ้งเบาะแสได้ และนำไปสู่ขั้นตอนการไต่สวนและดำเนินคดี ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (3) โครงการประชาสัมพันธ์ เมื่อระบบนวัตกรรมในการรายงานผล การดำเนินงานของภาคการเมืองทั้งในระดับชาติ สามารถใช้ได้จริงแล้ว ควรจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ และระดับท้องถิ่นเป็นภาษาต่างประเทศที่เป็น สากล และเผยแพร่สื่อดังกล่าวไปยังทุกภาคส่วน ที่เกี่ยวข้อง และประชาชน ผ่านทางช่องทาง ต่าง ๆ รวมถึงควรขอความร่วมมือจาก สื่อมวลชนเพื่อให้การประชาสัมพันธ์เข้าถึงกลุ่ม เป้าหมายได้ครอบคลุมมากขึ้น	ย.2 (ก.1) ย.2 (ก.6) ย.4 (ก.3 ก.8) ย.5 (ก.8)	- ภาคการเมือง - สำนักงาน ป.ป.ช. - องค์การปกครอง ส่วนท้องถิ่น - หน่วยงานภาครัฐ ที่เกี่ยวข้อง
3. ความโปร่งใสในกระบวนการ/ขั้นตอนเกี่ยวกับการจัดสรรงบประมาณของประเทศ			
- Economist Intelligence Unit Country Risk Rating (EIU)	(1) โครงการพัฒนาระบบ (1.1) พัฒนาระบบงบประมาณให้มีการเปิดเผย ข้อมูลและสร้างการมีส่วนร่วมในกระบวนการ งบประมาณของทุกหน่วยงานภาครัฐตั้งแต่เริ่ม จัดทำคำของบประมาณจนถึงการใช้งบประมาณ และประเมินผลการใช้งบประมาณรวมถึงควรมี	ย.2 (ก.4) ย.3 (ก.3) ย.4 (ก.1)	- รัฐบาล - สมาชิกวุฒิสภา - วุฒิสภา - สำนักงาน ป.ป.ช. - สำนักงานงบประมาณ - สำนักงานการตรวจ

ตารางที่ 4 (ต่อ) ข้อเสนอแนะการดำเนินโครงการ/กิจกรรมภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ 6 ตามกลยุทธ์ที่ 2 บูรณาการเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตเพื่อยกระดับคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI) ของประเทศไทย ตามแหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูล/ ประเด็นคำถาม	ข้อเสนอแนะการดำเนินโครงการเพื่อยกระดับ คะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต	ยุทธศาสตร์/ กลยุทธ์ที่เกี่ยวข้อง	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
	ช่องทางให้ประชาชนและทุกภาคส่วนสามารถตรวจสอบ/แสดงความเห็น/ข้อสังเกต/แจ้งเบาะแสเมื่อพบว่ากระบวนการงบประมาณหรือมีการใช้จ่ายงบประมาณที่สื่อถึงการทุจริต ซึ่งช่องทางการให้ประชาชนหรือภาคส่วนต่าง ๆ แสดงความเห็น/ตั้งข้อสังเกต/แจ้งเบาะแสดควรเป็นช่องทางที่สะดวกปลอดภัยและสามารถติดตามความคืบหน้า/ผลการดำเนินการได้ (1.2) พัฒนาระบบการตรวจสอบควบคุมภายในและกำกับดูแลการใช้จ่ายงบประมาณของหน่วยงานภาครัฐให้มีความรวดเร็วและเข้มงวด โดยใช้กลไกการควบคุมภายในและภายนอก (2) โครงการสื่อประชาสัมพันธ์ (2.1) จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับกระบวนการงบประมาณ และช่องทางการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ/แจ้งเบาะแสมือพบว่ามีการทุจริต/จำนวนงบประมาณที่ไม่เหมาะสมในการดำเนินงานและสื่อให้เห็นถึงการทุจริต โดยจัดทำเป็นภาษาต่างประเทศที่เป็นสากล เพื่อให้ทุกภาคส่วนมีความเข้าใจ และทราบถึงช่องทาง/บทบาทในการมีส่วนร่วมตรวจสอบและแจ้งเบาะแสด/ตั้งข้อสังเกตเมื่อพบว่าอาจมีการทุจริตเกิดขึ้นในการดำเนินการของหน่วยงานต่าง ๆ โดยเผยแพร่สื่อดังกล่าวไปยังบริษัทข้ามชาติ นักลงทุน ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องและประชาชนผ่านทางช่องทางต่าง ๆ เช่น สื่อออนไลน์ โทรศัพท์ ฯลฯ และขอความร่วมมือจากสื่อมวลชน เพื่อให้การประชาสัมพันธ์เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ครอบคลุมมากขึ้น (3) โครงการอบรม/สัมมนา (3.1) ควรจัดสัมมนาเพื่อระดมความเห็นจากภาคส่วนต่าง ๆ ในการพัฒนาจัดสรรและกระบวนการงบประมาณเพื่อพัฒนาระบบงบประมาณให้มีความโปร่งใสมากขึ้น	ย.2 (ก.4 ก.6) ย.3 (ก.1) ย.3 (ก.4) ย.4 (ก.3 ก.8) ย.5 (ก.8) ย.2 (ก.4) ย.3 (ก.1) ย.4 (ก.8)	เงินแผ่นดิน - สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ - หน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ในการบัญญัติ/บังคับใช้กฎหมาย - หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง - สื่อมวลชน
4. การใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบในการแสวงหาประโยชน์ส่วนตนของเจ้าหน้าที่รัฐ			
- World Justice Project Rule of Law Index (WJP)	(1) โครงการอบรม/สัมมนา/แลกเปลี่ยนเรียนรู้ (1.1) จัดประชุมชี้แจงมาตรการป้องกัน การให้สินบน/การใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบ	ย.1 (ก.1) ย.2 (ก.3) ย.3 (ก.1)	- สำนักงาน ป.ป.ช. - สำนักงาน ป.ป.ท. - หน่วยงานที่มีอำนาจ

ตารางที่ 4 (ต่อ) ข้อเสนอแนะการดำเนินโครงการ/กิจกรรมภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ 6 ตามกลยุทธ์ที่ 2 บูรณาการเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตเพื่อยกระดับคະແນນດັชนีการรับรู้การทุจริต (CPI) ของประเทศไทย ตามแหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูล/ ประเด็นคำถาม	ข้อเสนอแนะการดำเนินโครงการเพื่อยกระดับ คະແນນດັชนีการรับรู้การทุจริต	ยุทธศาสตร์/ กลยุทธ์ที่เกี่ยวข้อง	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
	เพื่อแสวงงผลประโยชน์ส่วนตนของประเทศไทย บทลงโทษ ช่องทางการร้องเรียน/ติดตาม เรื่องร้องเรียนให้แก่กลไก และประเด็นที่ เกี่ยวข้องอื่น ๆ จากทุกภาคส่วน เพื่อให้ทราบถึง แนวทางการปฏิบัติที่ประเทศไทยได้ดำเนินการ และเพื่อเป็นการรับฟังความเห็น ข้อเสนอแนะ จากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงว่าควรดำเนินการ/ พัฒนาระบบการให้บริการ หรือกฎหมาย/ ระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างไร เพื่อแก้ไข ปัญหาการรับสินบน/การใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบ ของเจ้าหน้าที่รัฐซึ่งการจัดประชุมนี้ ไม่เพียงแต่ จะได้ในส่วนหนึ่งของเนื้อหาสาระ แต่ยังแสดงให้เห็นว่า นักลงทุน ทั้งชาวต่างชาติและชาวไทยเห็นว่า ประเทศไทยไม่ได้คำนึงสนใจในการแก้ไขปัญหา และพร้อมที่จะรับฟังข้อเสนอแนะจากทุก ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาระบบ/ กฎหมายให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น	ย.4 (ก.1-4) ย.5 (ก.7)	หน้าที่ในการบัญญัติ/ บังคับใช้กฎหมาย - หน่วยงานที่มีอำนาจ หน้าที่เกี่ยวกับการ ออกใบอนุญาต/ อนุมัติ/ใบรับรอง ฯลฯ - กระทรวงพาณิชย์ - กระทรวงอุตสาหกรรม - หน่วยงานภาครัฐ ที่เกี่ยวข้อง - สื่อมวลชน
5. ประสพการณ์การจ่ายสินบนให้แก่เจ้าหน้าที่รัฐและการใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบในการแสวงหาประโยชน์ส่วนตน			
- Political and Economic Risk Consultancy (PERC) - Global Insight Country Risk Rating (GI) - IMD World Competitiveness Yearbook (IMD) - World Economic Forum Executive Opinion Survey (EOS) (WEF)	(1) โครงการทบทวนและพัฒนาระบบ (1.1) ควรดำเนินโครงการทบทวนและพัฒนาระบบการออกใบอนุญาตหรือเอกสารประกอบต่าง ๆ ในการประกอบธุรกิจ หรือการเป็นส่วนหนึ่งของใบอนุญาตหรือคำขอต่าง ๆ เพื่อลดขั้นตอนและระยะเวลาที่เกินจำเป็น รวมถึงควรลดจำนวนใบอนุญาต และคำขอที่ไม่มีความจำเป็น (1.2) ควรบูรณาการระบบการทำงานของหน่วยงานในรูปแบบต่าง ๆ และนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วย เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานและอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้รับบริการ รวมถึงยังเป็นการลดโอกาสของเจ้าหน้าที่รัฐในการเรียกรับสินบนจากผู้มารับบริการได้ (2) โครงการด้านการประชาสัมพันธ์ ควรดำเนินการประชาสัมพันธ์และสร้างความรู้ความเข้าใจในการให้บริการของหน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ การจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานการออกใบอนุญาต หรือคำขอต่าง ๆ พร้อมระยะเวลาและค่าใช้จ่ายในขั้นตอนต่าง ๆ โดยจัดทำคู่มือที่เกี่ยวข้องกับการทำธุรกรรมทางการค้า การลงทุนด้านแรงงาน ฯลฯ เป็นภาษาต่างประเทศที่เป็นสากลและจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ที่เข้าใจง่าย	ย.4 (ก.3) ย.4 (ก.1) ย.3 (ก.4) ย.4 (ก.4) ย.5 (ก.8)	- สำนักงาน ป.ป.ช. - สำนักงาน ป.ป.ท. - หน่วยงานที่มีอำนาจ หน้าที่ในการบัญญัติ/ บังคับใช้กฎหมาย - หน่วยงานที่มีอำนาจ หน้าที่เกี่ยวกับการ ออกใบอนุญาต/ อนุมัติ/ใบรับรอง ฯลฯ - กระทรวงพาณิชย์ - กระทรวง อุตสาหกรรม - หน่วยงานภาครัฐ ที่เกี่ยวข้อง - สื่อมวลชน

ตารางที่ 4 (ต่อ) ข้อเสนอแนะการดำเนินโครงการ/กิจกรรมภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ 6 ตามกลยุทธ์ที่ 2
บูรณาการเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตเพื่อยกระดับคะแนน
ดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI) ของประเทศไทย ตามแหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูล/ ประเด็นคำถาม	ข้อเสนอแนะการดำเนินโครงการเพื่อยกระดับ ค่าคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต	ยุทธศาสตร์/ กลยุทธ์ที่เกี่ยวข้อง	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
	ในรูปแบบ และเนื้อหาที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายในระดับต่าง ๆ เช่น นักลงทุน ประชาชน ฯลฯ โดยเผยแพร่สื่อดังกล่าวไปยังทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง และประชาชนผ่านทางช่องทางต่าง ๆ และขอความร่วมมือจากสื่อมวลชนเพื่อให้การประชาสัมพันธ์เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ครอบคลุมมากขึ้น (3) โครงการอบรม/สัมมนา/แลกเปลี่ยนเรียนรู้ (3.1) จัดประชุมชี้แจงมาตรการป้องกัน การให้สินบน/การใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบ เพื่อแสวงผลประโยชน์ส่วนตนของประเทศไทย บทลงโทษ ช่องทางการร้องเรียน/ติดตาม ร้องเรียนให้แก่ นักลงทุน และประเด็นที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ จากทุกภาคส่วนเพื่อให้ทราบถึง แนวทางการปฏิบัติที่ประเทศไทยได้ดำเนินการ และเพื่อเป็นการรับฟังความเห็น/ข้อเสนอแนะ จากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงว่า ควรดำเนินการ/ พัฒนาระบบการให้บริการ หรือกฎหมาย/ ระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างไร เพื่อแก้ไขปัญหาการรับสินบน/การใช้อำนาจหน้าที่ โดยมิชอบของเจ้าหน้าที่รัฐ ซึ่งการจัดประชุมนี้ ไม่เพียงแต่จะได้ในส่วนของเนื้อหาสาระ แต่ยังแสดงให้เห็นถึงนักลงทุน ทั้งชาวต่างชาติและ ชาวไทยเห็นว่าประเทศไทยไม่ได้นิ่งนอนใจ ในการแก้ไขปัญหาและพร้อมที่จะรับฟัง ข้อเสนอแนะจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องใน การพัฒนาระบบ/กฎหมายให้มีประสิทธิภาพ มากขึ้น	ย.1 (ก.1) ย.2 (ก.3) ย.3 (ก.1) ย.4 (ก.1-4) ย.5 (ก.7)	

หมายเหตุ: (1) อักษรย่อ ย. แทน ยุทธศาสตร์ และ ก. แทน กลยุทธ์

(2) สำหรับรายละเอียดของกลยุทธ์ในแต่ละยุทธศาสตร์ สามารถดูรายละเอียดได้ในยุทธศาสตร์ชาติ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ 3 (พ.ศ. 2560 - 2564)

เอกสารอ้างอิง

พัชรี มีนสุข, เสาวณีย์ ทิพอด, และ อีรพรรณ เอกอรุณ. (2562). *บทสรุปภาพรวมการประเมินผลสำเร็จของโครงการตามยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ 3 (พ.ศ. 2560 - 2564) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561*. สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ.

พัชรี มีนสุข, ศิรินันท์ วัฒนศิริธรรม, สุริยน วงศ์สุจริต, และ อีรพรรณ เอกอรุณ. (2562). *บทสรุปภาพรวมการประเมินผลสำเร็จของโครงการตามยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ 3 (พ.ศ. 2560 - 2564) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562*. สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ.

เสาวณีย์ ทิพอด และฉันทชนก เจนณรงค์. (2562). *โครงการประเมินผลสำเร็จของโครงการตามยุทธศาสตร์ชาติ “ยกระดับคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index: CPI) ของประเทศไทย” ของยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ 3 (พ.ศ. 2560 - 2564) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562*. สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ.

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ. (2560). *ยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ 3 (พ.ศ. 2560 - 2564)*. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.

Transparency International. (2019). *Corruption Perception Index 2018*.

Retrieved February 27, 2019, from https://www.transparency.org/news/feature/corruption_perceptions_index_2018